

sis loms

I E T U V I Ū M O T E R Ų Ž U R N A L A S

1983

1

sausis
vasaris

TURINYS

S. Vilkauja	“Aušros” sukaktį minint	4
B. Vaivorytė	Ginto mokslo	6
Z. Tenisonaitė	Spalvų iliuzijos (eil.)	9
A. Saudargienė	Australiški perlai	10
Z. Tenisonaitė	Antwerpeno triptikas III	14
Šv. Pranciškus	Sesers saulės giesmė	17
T. V. Gidžiūnas	Šv. Pranciškaus dvasios reikšmė	17
J. Miškinis	Lietuvybės apraiška	18
• Lietuvoje		21
• Moterys pasaulyje		22
• Sveikata	J. Prunskis — Biochemijos patarimai	25
• Šeiminių kampelis	Veda L. Murauskienė	27
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	29
• Atsiųsta paminėti		30

ILIUSTRACIJOS

P. Rimša	Vargo mokykla	6
A. Skliutauskaitė	Žiema	7
J. Paukštienė	Šventadienis	8
S. Valiuvienė	Iliustracijos	9
A. Tamošaitienė	Gobelenas	11
A. Tamošaitienė	Gobelenas	12
A. Tamošaitienė	Gobelenas	13
Rembrandt	1641 m. graviūra	15
M. B. Stankūnienė	Moterų darbai	19
M. Dobužinskis	Kaunas	20
A. Tamošaitienė	Audynys	22
Skarbaliūtė	Indai	28

“MOTERIS” LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1983 m. Nr. 1 (151)

NORA KULPAVIČIENĖ — redaktorė

S. GIRDAUSKIENĖ — lituanistė, Z. DIDŽBALIENĖ — korektorė

I. KAIRIENĖ — skyriaus vedėja, L. MURAUSKIENĖ — skyriaus vedėja

B. PABEDINSKIENĖ — administratorė, R. STABAČINSKIENĖ — ekspeditorė

L E I D Ž I A KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8, Canada

Spaudė Litho-Art Limited, 971 College St., Toronto, Ont. M6H 1A6

Prenumerata metams \$10.00, garbės prenumerata \$15.00, vieno numerio kaina — \$1.75

Viršelis — lietuviškas audinys.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

“MOTERIS” Lithuanian Women's Magazine. 1983 m. Nr. 1 (151)

Printed by Litho-Art Limited in Toronto, Ont.

moteris

1983

1 (151)

ŽIEMA LIETUVOS KAIME

“AUŠROS” 100 METŲ SUKAKTĮ MININT

S. VILKAUJA

Šiomet kovo mėn. sueina 100 metų, kai buvo išspausdintas pirmasis “Aušros” numeris Mažojoje Lietuvoje. Tai buvo nedidelis mėnesinis laikraštis, bet koki svarbų vaidmenį jis atliko anais laikais rusų pavergoje Lietuvoje. Teko skaityti, kad Amerikoje ta sukaktis bus paminėta spaudoje, o taip pat įvairiomis akademijomis ir kt. Taipgi jau paskelbta, kad bus išleistas visų laikraščio numerių pilnas komplektas. Šiuo leidiniu rūpinasi JAV Lietuvių Bendruomenė, o leis parūpins JAV Lietuvių Fondas. Taip pat yra paskelbtas “Aušrai” paminėti romano konkursas su nemaža premija.

Turėti savo periodinį laikraštį carinės Rusijos okupuotoje Lietuvoje 19 a. pabaigoje buvo jau pribrendęs reikalas. Mat, mūsų inteligentija, o ypač studijuojantis jaunimas universitetuose (Maskvos, Varšuvos ir kitur), būrėsi į draugijas ir net leido ranka parašytus nedidelius laikraštėlius. “Aušros” išleidimo didžiausias nuopelnas priklauso dr. J. Basanavičiui, kuris tada gyveno Prahoje. Tad jis laikraščio reikalu pradėjo susirašinėti su A. Vištaliu, J. Mikšu ir kitais. Kadangi D. Lietuvoje buvo rusų uždrausta spauda, tai laikraštį leisti nutarė M. Lietuvoje. “Aušros” pirmasis numeris buvo išleistas Ragaineje, o vėliau spausdinimas buvo perkeltas į Tilžę. “Aušra” ėjo nuo 1883-jų iki 1886-jų metų. Vyriausiu redaktorium buvo J. Basanavičius. Jis suredagavo pirmąjį numerį, kuriame parašė labai reikšmingą prakalbą. Joje Basanavičius rašo apie sunkią Lietuvos padėtį, kad viskas yra naikinama, kad jau pradedame užmiršti, kuo esame buvę: “Visokie vargai ir ilga sunki vergija išdildė iš mūsų atminties laimingesnio ir nevergiško gyvenimo atminimą; užmiršome kuomi senovėje buvome ir tik retoj dainoj ar pasakoj randi paminklą iš praeities mūsų”, taip rašė J. Basanavičius. Toliau jis ragina, kad visi pabustų iš miego, kad vieningai dirbtų ir kad bendromis jėgomis siektų šviesesnės ateities. Ir baigia

savo prakalbą šiais žodžiais: “Kaip aušrai auštant nyksta ant žemės nakties tamsybė, o kad taip jau prašvistų ir Lietuvos dvasia.”

Vėliau “Aušrą” redagavo dr. J. Šliūpas, M. Jankus ir J. Mikšas, o po jų J. Andziulaitis ir J. Mačys. “Aušra”, kaip ir kiti spaudos draudimo laikotarpio leidiniai (maldaknygės ir kt.), slapta buvo nešama per sieną ir platinama knygnešių. Nors rusų valdžia su savo žandais knygnešius gaudė, darė namuose kratas, suimtus grūdė į kalėjimus, trėmė į Sibirą, bet nepajėgė nieko padaryti. Tų laikų lietuviškos knygos ir lai-

N. 1

AUSZRA,

Laikrasztis, iszleidziamas

per

Dra. Bassanawicziau.

„Auszra“ iszeina Ragainej 20. kozno menesio formate knygom arkuszines in 8, turinczios 16 laksztu.

Preke: ant metu arba 12 N. 2 Mk = 1 rub.,
ant 1/2 metu arba 6 N. 1 Mk. = 50 kap.
ant 1/4 metu arba 3 N. 50 Pf. = 25 kap.

Apgarsinimai, spaustuvej „Ansztros“ priimami, kasztuoja uz kozna pusiau dalita eilute po 20 Pf. = 10 kap.

„Apsistelinoti galima „Ansztros“ prie wisu wok, cieć, posta nuo 10. majaus szio m.

Ragainej, Kowinis 1883.

Del redakcijos atsiliepia J. Mikszas Ragainej
Spaustuwe Albano & Kibelkós.

DR. J. BASANAVIČIUS 1924 M.

kraščiai pasiekdavo Lietuvos kaimus ir miestus. Štai, kaip poetas P. Vaičiūnas vargingą knygnešio kelią vaizduoja savo eilėraštyje “Aušros sūnams”:

*Ir tamsiąją naktį, pelkynus išbraidęs,
Drąsus knygnešys atkeliauja į pirkį —
Ir šviečia kaip žvaigždės lietuviškos raidės,
Ir džiaugiasi širdys, už skausmą jas pirkę ...*

“Aušroje” bendradarbiavo (be J. Basanavičiaus ir kitų): J. Miliauskas-Miglovara, St. Dagilis, S. Gimžauskas, P. Arminas-Trupinėlis, J. Mačys-Kėkštas, Ks. Sakalauskas-Vanagėlis, kuris parašė dar ir

dabar visų tebedainuojamą dainą “Kur banguoja Nemunėlis, kur Šešupė miela plaukia”, A. Vištalis — žinomas savo daina “Op! Op! Kas ten? Nemunėli!” ir daugelis kitų. “Aušroje” buvo ir moterų bendradarbių, bet nedaug, būtent: St. Medekšaitė-Paškevičienė, U. Tamašauskaitė ir L. Malinauskaitė-Šliūpienė, kuri pasirašinėdavo Eglės slapyvardžiu.

O mūsų tautinio atgimimo dainius Maironis 1885 m. “Aušroje” išspausdino ir savo pirmąjį eilėraštį — “Lietuvos vargas”. Vėliau tas eilėraštis buvo pavadintas “Miškas užia”:

*Miškas užia, verkia, gaudžia,
Vėjas žalią medį laužo;
Nuliūdimas širdį spaudžia,
Lyg kad replėmis ją gniaužo.*

*Miškas verkia didžiagirių:
Baisūs kirviai jas išskynė;
Verkia Lietuva didvyrių:
Jų neprikelia tėvynė ...*

Ir toliau poetas šventai tiki tautos prisikėlimu:

*Atsibus tėvynės sūnūs,
Didžią praeitį atminę;
Pagimdys vargai galiūnus,
Ugnimi uždegės krūtine ...*

Mūsų tautos istorijoje “Aušra” pradėjo naują laikotarpį, kuris tęsėsi nuo 1883 metų iki 1904 m. spaudos grąžinimo. Prof. V. Mykolaitis-Putinas “Aušros” reikšmę taip apibūdina:

“Buvo gyvas vienintelis visos lietuvių tautos reikalas: žadinti lietuvius iš miego, skleisti tautinį susipratimą, diegti tėvynės meilę, tiesti pirmuosius tautinės kultūros pradus arba bent žadinti jos pasiilgimą. Šito vieno tautinės sąmonės reikalo nu-jautimas spietė aplink “Aušrą” įvairių pažiūrų žmones...” (“Naujoji lietuvių literatūra”, 1936 m.)

Nors daugelio aušrininkų kūryba literatūriniu požiūriu buvo dar silpna, bet jų gili gimtosios žemės meilė kai kuriuos pažadino iš apsnūdimo. Žinome, kad dr. V. Kudirka, kai dar studijavo Varšuvos universitete, buvo stipriai pasidavęs lenkų įtakai. Paskaitykime, kaip “Aušra” paveikė V. Kudirką. Apie tai jis pats rašė tada “Tėvynės varpuose”:

“Gavau “Aušros” pirmąjį numerį. Žiūriu pirmutiniame puslapyje stovi Basanavičius. “Pranašas!” pamaniau tada apie Basanavičių jau lietuviškai. Ėmiau skubiai vartyti “Aušrą” ir neprisimenu jau visko, kas su manimi paskui darėsi ... Tik pamenu, kad atsistočiau, nuleidau galvą, nedrįsdamas pakelti akių į savo kambarėlio sienas ...

Paskui pasidarė man taip graudu, kad apsikniaubęs ant stalo apsiverkiau ... Tada pripildė mano krūtinę rami, smagi šilima ir, rodos, naujų pajėgų pradėjo rasti ... Rodos, užaugau išsyk, ir tas pasaulis man per ankštas. Pasijutau esąs didis, galingas, pasijutau lietuvis esąs...

Viena "Aušros" sustojimo priežasčių buvo lėšų stoka. Iš prenumeratų laikraštis negalėjo išsilaikyti, nes jų buvo nedaug. Daugiausia pinigais rėmė pats Basanavičius, Jankus, Mikšas ir kiti. Tačiau svarbiausia "Aušros" sustojimo priežastis buvo ta, kad redaktoriai, bendradarbiai ir skaitytojai buvo įvairių ideologinių įsitikinimų bei skirtingų pažiūrų žmonės. Kai kurie iš jų tuoj pradėjo galvoti, kad būtų geriau turėti savo atskirus laikraščius. Tad sustojus "Aušrai", 1887 m. pasirodė "Garsas" (red. M. Jankus) ir "Šviesa" (red. kun. A. Vytartas), 1889 m. "Varpas" (red. V. Kudirka), 1896 m. "Tėvynės Sargas" (red. kan. J. Tumas-Vaižgantas) ir kiti spaudos draudimo laikotarpio lietuviški laikraščiai.

Nors "Aušros" sustojimas ir buvo netikėtas smūgis, bet jį daugelį prižadino iš tautinio apsnūdimo ir nurodė keliuos, kuriais reikia eiti į atgimstančios tautos šviesesnę ateitį.

P. RIMŠA

VARGO MOKYKLA

GINTO MOKSLAI

BALĖ VAIVORYTĖ

Parkrypuoja Gintas su knygų krepšeliu per petį iš mokyklos. Žasino žingsniu pėdina, atrodo nusidirbęs, kaip bernai rugiapiūtėję. O gal mokslų žinios galvą ir kojas taip apsunkina.

Nuo pat vartelių iš paskos, basas leteniukes dėliodama, seka Ramunė. Per dieną pasiilgo brolio, to gudruolio, kur viską moka ir žino. Ilgokai taikstos, kol drįsta paklausti:

— Ar labai baisu toje mokykloje? Tu toks lyg rykšte nuplaktas parkiūtini.

— Visai ne, — išdidžiai atvepia žandą Gintas. Net pasigiria: — Ten daug linksniau, negu namie. Daugybė vaikų iš visur subėga, vis kokių žaidimų ir išdykavimų sugalvoja ...

— Eik tu ... Tikrai? — mergaitei ir akutės sublizga, taip smalsu, beveik pavydu. — Argi ten ir išdykauti leidžia?

— Kodėl ne. Ypač pertraukom kieme dūkstam, kaip pašėlę, rykaujam visaip. Šiandien, va, iš Dargiuko išmokau naują švilpimą — skardus, per du kaimu išgirsi, — ir apsikandęs abu mažuosius pirštus aštriai švilptelia, lyg peilio spiežimu nurėžia orą.

Ramunytei širdutė šoktelia: ai, ai, ta mokykla ... Kad tik greičiau užaugčiau ...

— O anądien išbandėm aikštelėję, kas ilgiau pavaikščios rankom — žemyn galva ... Man bemaž geriausiai sekėsi.

— Tai tu ... tik išdykavimus? O mokytoja ką? Nieko iš jos? ...

— Ooo! Neišpasakosi visko, tokia daugybė. Manai, knygas ir popierius, pieštukus be reikalo kasdien velku? Skaitom, rašom, uždavinius ir mįsles gvaldom. Raguočius vilkus paišom ... Ten tų pasakojimų įdomiausių — rauči tauči, muki luki, rakum bakum, šurkum burkum ...

— Eik tu ... Kokia čia šneka? Nieko nesuprantu. Paaiškink, — neliauja teirautis mergytė.

Gintas mėgia su sesute juokauti. Bet šiandien baisiai nėra kada, tiek visko paskirta atlikti rytojui, juoba tie painūs uždaviniai ... Būtina dabar šitos šnekutės at-

sikratyti, kad negautum gėdos mokykloj. Jis įpratęs visada pamokas gerai paruošti.

Ir pagudrauja:

Į mokyklą neini, tai nežinai. Pasaulį šimtai visokių kalbų: čytu vytu, raugu paugu, žilgu vilgu, tiku pikū ... Kai išmoksti — ir sužinai, ką kregždės, ant karties krykšdamos, čirškauja, ką paršyčiai šnipukais kriuksi, kokius poterius gluosniai lapais šnabždena ...

— O ką tie gluosniai? Sakyk ...

— Ooo, dviem žodžiais neišaiškinsi, reikia mokykloj protą pamankštinti. Ir knygų šimtą perskaityti. O žinok, Ramune. daug mokėsi — greit pasensi, cha cha, — juokiasi brolis.

Vis tiek mažiulė neatlyžta, po valandėlės vėl prikimba teirautis:

— Štai, sakyk, ką šituodu kaštonai, va, šakom susiglaudę, dabar viens kitam į ausį kužda?

— Tau taip knieti sužinoti? — delsia Gintas, tuo tarpu galvoj raizgo naują gudrumą.

— Labai, — prašo sesytė ir įsikanda dešinės nykstelį, sulpčioja, smalsia netverdama.

— Tai klausykimės, — jis prisimerkia ir tartum klausosi medžių šnaresio. Tada prabyla rimtu balsu, lyg svarbią žinią ištaria: — Tas kairėj, kur šaką link darželio atskėtęs, taip šlama: “Jeigu Ramunytė pusryčiam kiaušinienės mažiau maumotų, išaugtų dailesnė mergaitė” ...

— Eik tu ... Neteisybė! — užrausta ji, mat žodžiai tiesiog į širdutę pataikė. Kiaušinienei ji godi neapsakomai iš tiesų. Bet baisiai bijo išaugti negražia mergina ...

— Jei netiki, pati įsiklausyk va: šušu pušu, miku kiku, kirbu virbu, čytu vytu ...

— Kad nesuprantu, — nusimena Ramunė. — O ką ... antras kaštonas pasakoja?

Tuo tarpu nuo malkinės atskvernioja Rimukas. Stabt ir vypso, stebėjimą dičkį brolių, net prasižiojęs — viskas smalsu, ką Gintas kalba. O šis tuoj nukreipia į jį atsakymą:

— Antrasis kaštonas tylom kuždena: jei Rimukas nenugrėbstys švariai kiemo, anava, šiaudų pasidraikę, tai šįvakar jį sukąs uodai, gali nosis ištinti, kaip pūslė ...

— Man grėbstyti? — suniuma vaikas kone verksmu. Juk tai Ginto darbas. Bet vyresnysis dažnai savo triūsus primeta, o pats dykauja, knygeles su paveikslais varto, kažką rašinėja.

— Tu mokytis dar neini, tai per daug dykas, kaip paršiukas, tik laiką veltui leidi be naudos. O be rimto triūsio neišstysysi ūgiu į tikrus vyrus, liksi spigutis, kaip piemenukas. Ar bus gerai? Antai grėblys patvory, čiupk ir darbuokis, kol nesutemo. Kad uodai nosis nenugraužtų ... Kaštonas žino, per dienas čia stovi ir dairosi, viską mato. O vakarop uodų daug.

— O apie mane ar šitas nieko, nė žodžio? — parūpsta Ramunytei,

— Kurgi ne! Visais jis apsirūpina. Kiemo medžiai — tai mūsų namiškiečiai, jie kaip sargai budi visą laiką ir viską žino. Žiūrėk ta šaka, link sodo kur mosuoja, ar negirdi — suokia, kad jei šiandien nieko nepadirbėsi, neisi aplaistyt mamos vakar pasodintų burokų, tau gali paskui pilvelį sopėti...

— Ajai, nenoriu! — papučia lūputę mergytė ir susiima šoniukus abiem delnais, lyg ten jau suskaudo.

— Tai negaišuok, mažiule, matai, saulutė jau žemyn gula. Imk savo kibiriuką ir dumk į daržą. — O kad jinai, akutes išplėtusi, dar spokso, iš vietos nejuda, brolis griežčiau prikerpa: — Kai ims pilvelį raizyti, kaip anąkart, pameni, kai agrastų žalių prisirijai, bus po laiko, aš neišgelbėsiu. Paskubėk darbštuole, — pa-juokauja dar jis.

Taip abu mažesnieji tuoj paknopstom kibo kiekvienas į savo triušą. Rimutis vilko už save didesnį grėblį ir pakluonėję graibstė šapus su šiaudgaliais. O Ramunė skalandavo su kibirėliu nuo kūdros link burokų lysvių, pasilenkdama kruopščiai drėkino daigelius.

Patsai gi moksleivis klektelia smagiai ant suoliuko po kaštonais. Dėkingai nužvalgsto, medžių šakas su dideliais, pirštuotais lapais: jų sodrus šnaresys dabar išvadavo nuo darbų gaišaties. Galės tuoj sėstis prie tų painių uždavinių, paskirtų rytojui.

Mama, su miltų gelda iš klėties eidama (ruošės vaka-

rienei kukulaičių virti), stabtelia ir, kaip visada, pasidairo po kiemą. Tuoju apmato vaikus ir nustemba:

— Ar ką davei tiem pypliukam, kad už tave grėbsto ir daržą laistinėja? O pats kaip prievaizda čia sau sėdi.

— Ne, mama, nieko nedaviau, nė nežadėjau, — vos juoką sulaiko Gintas, mandagiai atsakydamas. Ir smakrą žemyn delbia, linksma šypsena slepia: — Juk ne veltui kasdien einu į mokslius. Žinau, kaip dykaduonius į dorą darbą paskatinti. O pats kaip tik turiu begales darbo. Va, ilsteliu truputį ir — sėdu prie uždavinių...

— Tai kaip nors tu juos privertei? Ag dar sunku tokiem, pavargs mažyliai, — nugaildestauja mama, ji visada mažesnius užstoja, teisybės nežiūri.

— Anei kiek neverčiau, dievaži, tikrai. Tik pasakiau, kad reikia ir — patys nuskubėjo, pati matai, pluša su noru. Ir sveika padirbėti, kad neišleptų, tinginiais kad neišaugtų nuo mažens. Nieko nėra blogiau, kaip išpaikinti vaikai, su tokiais ir mokykloj visiems vargas. O aš prie knygų ar ne nuilstu? Tik manęs niekas neužjaučia.

Mama nueina dar abejodama. Pamačiusi nuo kūdros atsksėnojančią Ramunytę šūktelia:

— Ar Gintas įprašė tave daržą laistyti?

— Ne ne, mamyte, aš pati panorėjau. O visai nesunku, matysi, pagirdysiu skaniai visus burokėlius, — ir vikriai nutempia puspilnį kibirėlį link daržo, kad tik mama nepadraustų jai to nelengvo triušo...

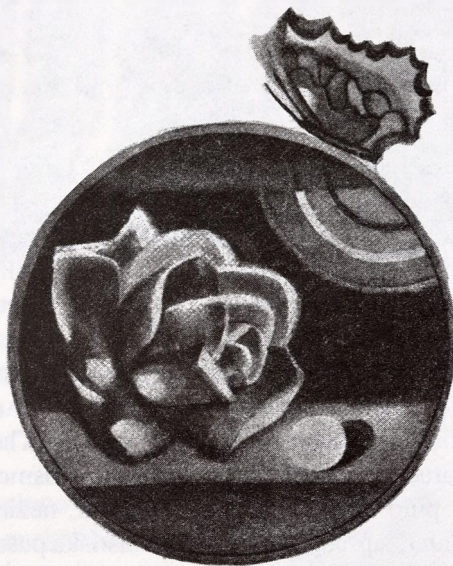

J. PAUKŠTIENĖ
ŠVENTADIENIS

SPALVŲ ILIUZIJOS

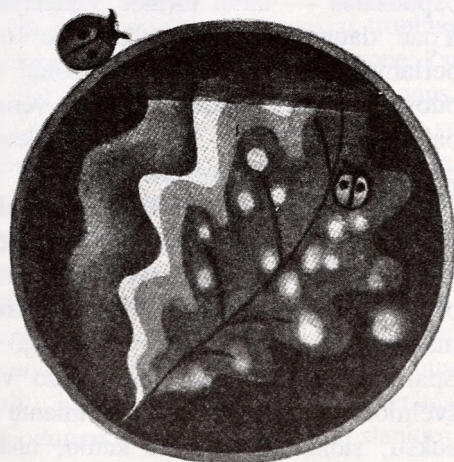
Aš nepamiršau ...
Ant nakties šešėlio
kabo oro girliandos.
Tarp ryto ir vakaro
traukinys.
Aš nepamiršau, kad
žodį palietus rankomis,
palieka tuštuma.

Prieblandos pelenuose
mano paklydusių žodžių alsavimas
pamirštas.
Po kojomis plaukia
praeities jūra ...
Koks mažytis taškas
yra šitas akimirksnis
gyvenimo sidabrinėje
begalybėje ...

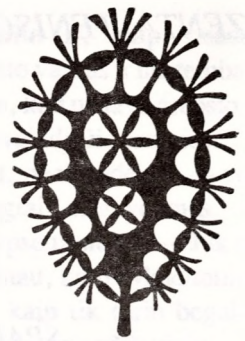

Pastapties lašas kaip
šviesos gėlė išskleidė
auksinius žiedlapius.
Jos vidury žydi
saulė ir žvaigždės.
Mano siela čiulpia
spalvų nektarą,
pamiršdama žodžius
pasteles tyloje.

Akli sapnai nuskuba.
Ant šakų kabo mėnulis
kaip perlas ...
Palengva alsuoja žemė
bučiuodama tylą.
Dvylikos valandų
bekraštis popieriaus lapas.
Bemiegės jūros vergai —
belaisviai žodžiai.

AUSTRALIŠKI PERLAI

AVA SAUDARGIENĖ

Papuošalai atsirado pirma apdaro. Legendarinė Ieva nuogą kūną puošė gėlių žiedais ir pageltusiais lapais. Pirminiai žmonės, išmokę rengtis kailiais, puošėsi žvėrių dantimis, kaulais, akmenukais, sėklomis, kriauklėmis, įvairiais amuletais, kurių magija turėjo apsaugoti nuo nelaimių, piktų demonų ir ligų. Be abejo, puošmenos turi šaknis religijoje ir prietaruose. Primityvūs dvasiškiai, burtininkai-gydytojai buvo pirmi juvelyrų. Tiek vyrai, tiek moterys neapsiėjo be simboliškų papuošalų. Nepraradę simboliškos reikšmės papuošalai vis labiau plito dėl grožio ir sentimentų. Papuošalai reiškia galią, apsaugą, turtą, meilę, ištikimybę. Moderniški juvelyrų yra turtingiausi žmonės.

Ankstyviausių papuošalų tarpe randami kriauklių vėriniai, akmenukai ir kiek vėliau perlai, kurie aukštos vertės nenustojo vis daugiau papuošalų gamyboj, vartojant brangius akmenis ir metalus. 15 a. įsigalėjo baroko perlai, iš kurių gaminta pakabinimai, sagtys ir ilgi kabantys auskarai perlų vėrinių. Gražiausias to meto papuošalas — laivo formos Venecijos pakabinimas. Ypač daug perlų naudota Italijoje 16 ir 17 a. 18 a. perlams priskirtas gedulo simbolis. Antkapiai imta puošti perlais; klasiški perlų vėriniai, auskarai, pakabinimai, žiedai, kaip prabangiškas, sentimentalus palikimas, užrašyti testamentuose.

19 a. pradžioje perlus kaip papuošalus išstūmė krenolinai. Ryškus spalvotas emalis su dideliais rausvais ar gelsvais topazais, ametistais ir garnetais geriau derinosi prie krenolinų. Bet gale šimtmečio krenolinai išėjo iš mados, ryškios spalvos nustojo populiarumo. Spalvingi, platūs drabužiai užleido vietą tamsioms, švelnioms spalvoms. Atėjo deimantų ir perlų era su auksu, sidabru, dramblio kaulu, mėlynu turkyzu ir

gintaru. Grįžo perlų populiarumas, jų pareikalavimas padidėjo.

Perlais pragarsėjo Japonija, šalia jos atitinkamą vietą užėmė Australija. Australijos perlų laukai — didžiausi pasaulyje: keturi tūkstančiai kilometrų Indijos ir Pacifiko vandenynuose, du tūkstančiai kilometrų Australijos pakrantėse.

Didžiausi Australijos perlininkų uostai — Broome, Darvinas ir Thursday sala. Uostų gyventojai — klajojantys kosmopolitai, stiprūs, tingūs, budistiški fatalistai, nežinia iš kur atėję. Kiekvieno jų gyvenimas fantastiška pasaka. Mirtį sutinka be baimės, nes tai tik sielos emigracija į geresnį pasaulį.

Perlaujančio naro darbas toks pavojingas, kad jokia draudimo bendrovė jo nedraudžia. Priešų daugybė: ryklis, didžiulė plėšri Australijos "grooper", klaidūs povandeniniai labirintai, paralyžius, kurį iššaukia staugus iškilimas iš gelmės. Suparaližuotas naras miršta baisiuose skausmuose, vienas kitas išlieka gyvas, bet visiškai suluošintas. Po daugelio nelaimių ir patyrimų sukonstruotas dekompresinis tankas, kuriame naras pamažu pereina iš vieno spaudimo į kitą.

Tropiniai ciklonai paima nemažai aukų. Dar ir dabar minimas 1887 m. ciklonas, paskandinęs 300 laivų; seneliai atsimena 1910 metų cikloną, pražudžiusį 142 laivus su įgulomis.

Atvykau prie Indijos vandenyno į perlininkų uostą Broome, Australijos Shangri-La, kur raudona žemė, tropiniai mėlyna jūra, balti namai. Liepos mėnesį bangų daužoma pakrantė rami, tropinių pasatų vėsina. Smėlio alėjose kokoso palmės grakščiai siūbuoja; pounsicijų ir bougenvilų didžiuliai žiedai žėri, frendžepeni kvapas svaigina. Sužavėta šaukia: "Galėčiau visam laikui pasilikti Australijos Shangri-La!"

JAUNAMARTĖS ATSISVEIKINIMAS

Palmių ir baltų eukaliptų parke stovi pirato Dampier geležim apkaustyta grobio skrynja, nuskendusi su laivu, šimtą metų išgulėjusi vandenyno dugne iki narai, brangenybių ieškotojai, ją ištraukė. Rado ją tuščią. Audringos bangos išbarstė brangenybes, perlus suguldė povandeninėse terasose. Parke pastatyta Dampier skrynja primena betises, audringas dienas. Garsas Dampier grobio, paskendusio Indijos vandenyne, plačiai nuskambėjo. Narai suskato ieškoti brangenybių. Surasti didžiuliai perlai: „Vakarų žvaigždė“, „Perlų karalius“, „Pietų kryžius“. „Pietų kryžius“ buvo parduotas už 20 tūkst. sterlingų, kas tuo metu buvo milžiniška suma. „Vakarų žvaigždė“ parduota už 24 tūkst. Broome pragarsėjo. Didieji perlų pirkliai iš Londono, Paryžiaus, Amsterdamo, Bukarešto ir Madrido atskubėjo garsių Australijos perlų pirkti.

Į Broome pakrantę pirmieji atplaukė Malazijos žvejai. Laivų savininkai gaudė aboridžinus, gyvenančius tropinėje pakrantėje, ir vertė rinkti austres. Neprityrę laukiniai, išnėrę su brangiais perlais tuoj vėl turėjo nerti. Daugelį rykliai sudraskė, kiti prigėrė povandeninių uolų labirintuose, nemažai paralyžiaus ištikti mirė ar liko suluošinti visam gyvenimui. Nebuvo kas užstotų nelaimingus Australijos gyventojus. Jų „lubros“

miegojo su jūrininkais, maišyto kraujo nuogi vaikai žaidė ant laivų blikčių.

Augant perlų pareikalavimui laivininkai atsigabeno prityrusius narus iš Timoro, Kinijos ir Japonijos. Kasdieną iš Broome uosto išplaukdavo šimtai laivų su trimis tūkstančiais jūrininkų ir narų. Broome perlų prekyba klestėjo. Keturi tūkstančiai internacionalių gyventojų skendo prabangoje, vilkėjo šilkiniais kimono, vieton vandens, kurio ropikiniame sausame Broome visad trūksta, gėrė šampaną, svaiginosi kinietišku opiumu.

Broome yra du sezonai: devyni mėnesiai tropinės sausros ir trys mėnesiai monsūnų. Sausame sezone, kai palmės nejuda, debesėlis netemdo skaistaus dangaus, laivai išplaukia su rytmečio potvyniu ir grįžta su žuvimis austrėmis pavakariais prieš atoslūgį, kai sutemsta kopos, vakarų dangus nusidažo oranžinėmis spalvomis. Niekur neteko matyti tokių nuostabių dangaus spalvų, palmių ir pakrančių uolų virtinių juodais siluetais. Prasideda nakties gyvenimas. Tropinio perlininkų uosto gyventojai renkasi smuklėse, kortavimo namuose, naktinėse landynėse. Įstatymus, moralus nugali lošimo aistra, meilė, kerštas, neapykanta. Godumas, tragiška mirtis slankioja

raudono smėlio keliu. Brangių perlų nuspėjimas, vagystė, spekuliacija ir žudynės praeina nesusektos. Bausmę į savo rankas paima giminaičiai.

Spalio mėnesį atėjo monsūnai ir ciklonai. Vėjų demonai sukėlė smėlio audras, raudonos dulkės užnešė akis, namus, palmes. Ciklonas sėjo mirtį jūroje ir pakrantėje. Perlininkai susiglaudė kortavimo namuose.

Antrojo pasaulinio karo pradžioje japonai subombardavo Darviną, strateginį Britų susisiekimo punktą su Indija. Karinė bazė perkelta į Broome, įruoštas aerodromas. 1942 m. japonų bombonešiai staiga atskrido į Broome, subombardavo uostą, sunaikino keliolika olandų laivų su pabėgėliais iš Javos ir aerodromą su Australijos kariškais lėktuvais; paliko miestelį griuvėsiuose ir šimtus civilių užmuštų. Karas paliko gilią žaizdą raudonoje žemėje.

Pasibaigus pasauliniam karui, prabangos laikai negrižo į Broome.

Japonijos Mikimoto kultivuotų perlų auginimas sumažino natūralių perlų poreiklavimą. Sumažėjo perlinių kriauklių poreiklavimas, kai plastika pakeitė perlinę masę. Iš keturių šimtų japonų, malajų, kiniečių ir australų perlininkų laivų Broome pasiliko tik vienuolika. Jie renka perlines kriaukles brangių sagčių, sagų ir puošmenų gamybai. Keletas laivų renka kriaukles su gyvomis austrėmis japonų kultivuotų perlų

plantacijoms kuri yra įlankoje, keli šimtai kilometrų į šiaurę. Trys milijonai dolerių vertės kultivuotų perlų kasmet eksportuojama iš Australijos.

Paskutiniu laiku šalia žvejybos ir perlų ieškojimo Broome auga mėsos pramonė. Tropikiniame, beveik negyvename kalvotame Kimberleys, dykumoje užaugę galvijai prityrusių varovų nuvaromi 400 km. į Broome. Kelionė per dykumas užtrunka virš trisdešimt dienų. Kelių tinklui išaugus galvijai sunkvežimiais per dvi-tris dienas atvežami į Broome skerdyklas, kur paskerdžiami, užšaldomi ir siunčiami į Perthą.

Perlų rinkimas, kad ir mažesniu mastu, ir toliau dominuoja Broome gyvenimą. Narai juos renka, pirk-liai perka ir parduoda, senukai pasakoja tragiškus išgyvenimus.

“Tyku, klaiku žalsvo vandens gelmėje. Prietaringa baimė lydi. Visi narai prietaringi, tik nė vienas neprisipažįsta,” padėjęs meškerę ant bronzinės uolos, pasakoja tropikų užgrūdintas senas Tomas. “Būdavo, grimstu gelmėn, aplink spalvingos žuvys plauko. Šiurpuliai sukrečia, kai didžiulės žuvies šalti žvynai paliečia nuogą kūną. Vanduo spaudžia krūtinę, baimė smaugia. Kenčiu. Bijodamas pasirodyti bailiu, nedrįstu patraukti gyvybės siūlą.”

Per mano kūną pereina šiurpulys ir prikimus klausiu: “Kas yra gyvybės siūlas?”

A. TAMOŠAITIENĖ
GOBELENAS

Guminis vamzdis, kuriuo laivelyje pasilikęs draugas pumpuoja deguonį nusileidusiam į dugną. Naras visiškai priklauso nuo to vamzdžio ir draugo.” Tomo akys sutemsta, lyg tamsaus debesio pridengtos.

Gražiausi perlai randami pavojingiausiose vietose. Toks yra Yampi sąsiauris.

“Tik drąsiausi ten ieško perlų. Jų žygis atlyginamas brangiu radiniu ar mirtimi.” Tomo pasakojimą papildė suparaližuotom kojom naras Aratora: “Giliausioje vietoje ant povandeninės uolos guli didžiulis, varpas, akmuo. Audrai siaučiant akmuo ridinėja, dusliai skamba. Varpo gaudimas, jį išgirdusiam, mirtį lemia. Aš gaudimą girdėjau. Vos pabėgau. Išnėręs didžiausiuose skausmuose ko nemiriau. Pačioje jaunystėje netekau sveikatos”. Nutilo konvulsijų sukrėstas.

Sako Tomas: “Pavojingas naro gyvenimas. Ketverių metų išplaukiau su tėvu į vandenyną. Perlų užburtas dvidešimt metų jų ieškojau. Laimė mane lydėjo iki vieną kartą, nutrūkus gyvybės siūlui, turėjau staiga iškilti. Paralyžiaus suluošintas”, parodė drebančias rankas, “įsigijau meškerę.” Žvilgsnis nukrypo į vandenyno tolius, į moteris, džiovinančias baltinius ant perlininkų laivo blikčio, į žaidžiančius vaikus. “Kai atgimsiu naujam gyvenimui, vėl norėčiau būti naru, ieškoti perlų žalsvame vandenyne.”

Klampioje potvynių ir atoslūgių pakrantėje pūva keli laivai, kurie kaip suparaližuotas naras Aratora, kaip filosofas Tomas, simbolizuoja Broome romantiško gyvenimo finalą.

Perlai nenustojo grožio mano akyse, bet sekančią dieną, vartydama perlų vėrinį mažoj kiniečio krautuvėlį, pajutau laikanti gyvybės siūlą, kuris lemia naro buitį. Satininiai, šilti perlai kėlė šurpą, skambėjo povandeninio varpo duslūs garsai, skelbiantys mirtį.

Broome pakraštys-nuženklintas primityviškais akmeniniais antkapiais su japoniškais užrašais, malajų ornamentais, kiniečių heroglifais, islamiškais ir krikščioniškais kryžiais. Tarp narų kapuose palaidoti laivų kapitonai, kraštotyrininkai, misijonieriai. Afganai guli šalia Pietų Pacifiko saliečių, kiniečiai šalia arabų. Didžiausią plotą užima japonų kapai. Prie kiekvieno natūralaus akmens antkapio su japonškais heroglifais yra išlietos dvi cemento duobutės. Bon Matsuri (Vėlinių) šventėje mirusio sielos troškuliui nuraminti į kiekvieną duobutę pastatomas butelis “saki”, tautinio japonų gėrimo, šalia padedami dubenėliai su tradiciniu japonų maistu. Kapai papuošiami gėlių vainikais ir popieriniais žibintais. Budistai dvasiškiai, atlikę religines apeigas kapuose, veda mirusių gimines prie vandenyno. Ant bangų giminaičiai paleidžia miniatiūrinius

* * *

A. TAMOŠAITIENĖ
EGLĖ ŽALČIŲ KARALIENĖ

laivelius su žibintais, gėlių vainikais ir ryžių popieriaus žibintais. Su atoslūgiu, giminių raudos lydimos, puotaujančios sielos plaukia į pomirtinio gyvenimo salą.

Tomas nupasakojo, kaip vieną kartą japonams nuėjus prie vandenyno, į kapus atėję aboridžinai surinko maistą ir “sakį”, paliktą vėlių puotai, gėrė, valgė, šoko ir dainavo.

Budrūs japonai sekančiais metais, pasislėpę kapuose, laukė nenaudėlių. Procesijai nuėjus prie vandenyno, į kapus atėjo aboridžinai. Surinkę maistą ir “sakį”, paliktą vėlių puotai, suvalgė vėlėms paliktą maistą, pasigėrė nuo “saki” šoko tradicinius šokius.

Koks buvo jų siaubas, kai pasirodė baltos šmėklos, japonai apsisiautę baltomis marškomis! Mirtinoje baimėje nudūmė į bruzgynus ir ilgą laiką po to net miestelyje nesirodė, o į kapus išvis nėjo.

Nauja japonų generacija vieton brangaus "saki" ant kapų stato alaus butelius.

Broome susitinka baltoji, geltonoji ir juodoji rasė. Kalbama kiniečių, japonų ir anglų kalba. Tautiškumo klausimo nėra, yra tik rasių problema. Mišrakraujai naujos generacijos vaikai gražūs, baltaveidžiai ar geltonveidžiai, šviesiais ar šiurkščiais juodais plaukais, migdolinėms akimis. Grynakraujai — europiečiai, japonai, kiniečiai ir malajai sudaro atskiras kolonijas, bet charakteriu nesiskiria nuo hibridų. Sausas tropinis klimatas ir tingus gyvenimas suvienodina visus.

Miesto apylinkėse gyvena nemažas skaičius aboridžinų. Jų vaikai šviesiai rudos spalvos, didelėmis akimis, mažomis noselėmis, gražiai banguotais plaukais, gerai nuaugę, grakštūs.

Japonų kvartale "Sheba" valgiau tradicinį "zuzuki", kiniečių valgyklose "chop sui", "ilgą" ar "trumpą" sriubą. Kiniečių rajonas — vienas didžiausių ir romantiškiausių. Apšepusiuose nameliuose, mažutėse krautuvėlėse randu keisčiausių prekių. Pačiame centre stovi maža Budos šventovė, auksu ir perlais inkrustuota.

Perlų festivalis "Shiniu Matsuri", didžiausia Broome metinė šventė, tęsiasi visą savaitę su eisenomis, perlų karalaitės rinkimu, lenktynėmis, rodeo etninių grupių meniniais pasirodymais. Pasibaičius šventei, dalyviai iš Pilbaros, Kimberleys, Darvino ir Pertho išsiskirsto ir uostas sugrįžta į normalų gyvenimą.

Saulei nusileidus, į romantišką Broome ateina australiško Shangri-La burtai. Parausta dangus ir sidabriniai paplūdimiai. Indijos vandenynas patamsėja dramatiškų uolų sargyboje. Pilnas mėnulis nutiesia auksinius laiptus per vandenį. "Jais mirusiųjų sielos kopia į dangų," sako Tomas. Auksinės juostos papėdėje susėdę keli malajai dainuoja "Trang Bulan", (Skaidrus mėnulis). Ilgesingai skambėjo daina apie auksinį taką, kuris veda į namus.

Vidūnaktį prie Buccaneer uolų pasirodė vienuokliškas laivas Roebuck. Ant blikčio mėnulio apšviestas stovėjo piratas Dampier ir šaukė — Ahoy!

Senoj Broome kronikoje radau Charles Darvino, kuris su laivu Beagle prieš šimtmetį buvo stovėjęs Broome uoste, užrašyta: "Sudiev, Australija, augantis kūdiki! Vieną dieną tu būsi Pietų princesė."

Darvino žodžiai išsipildė. Australija yra žavi, šiurkšti pietų princesė, o egzotiškas Broome — jos p e r l a s.

ANTWERPENO TRIPTIKAS

III

ROZEKĖ BAL

ZENTA TENISONAITĖ

1973-tieji metai. Europą vargina energijos krizė. Nustatytas maksimumas greičio automobiliams ir sekmadieniais uždrausta važiuoti. Dar padaroma išimtis taksiams, daktarams ir policijai bei asmenims, be kurių mūsų ekonominis gyvenimas sugriūtų.

Tokiu būdu sekmadieniais Antverpeno oras iš karto pagerėjo. Malonumas eiti pasivaikščioti. Ramu. Benzino tvaikas dingo. Važiuoja tik tramvajai ir autobusai. Daug dviratininkų. Ypač vaikai naudojami proga iki valios minti pedalais mieste be pavojaus. Kaip žaibai pralekia būsimieji dviračio sporto čempionai.

Ir kodėl ta energijos krizė? Pagal statistikas pasaulio naftos produkcija yra aukštesnė negu sunaudojimas. Gal statistikos meluoja. O gal koks raganius alyva, kaip senas monetas, sukrovęs į kojine, pasikišo po matracu. Aplamai krizės yra mįslės, o gal natūralus stabdis per didelei technikos pažangai? Tik Antverpeno šeimininkės ne tik sumaišo žodžius kaip "čekis" ir "šeikas", bet išgirdusios apie alyvos krizę, ėmė fanatiškai supirkinėti majonezo aliejų. Visko — kiek nori, bet vieną dieną trūksta krautuvėse cukraus. Laikiniai. Po kelių dienų atsiranda. Kitą dieną supermarkete prapuolė tualetinis popierius. Matyt, perskaitė laikraštį žinutę, kad pasaulio miškai retėja. Trečią dieną nėra druskos. Dievaži! Ir suprask dabar miestietės psichologiją ... Juk nesūdys paskerstą bekoną? Tai kam jai reikalingas centneris druskos? Moterų logikos turbūt niekas nesupras.

Antverpeno miesto centras suardytas požeminio traukinio statybos darbais. Viskas suversta, sukasta, atrodo būtų buvęs žemės drebėjimas. Gatvėse gilios duobės, perėjimas tik per ore kabančias lentas. Taigi,

einu į kitą miesto dalį, gal vieną iš svarbiausių krautuvių gatvę. Ši Vienuolyno gatvė jau iš anksto išpuošta Kalėdoms, nors lemputės degs tik per pačias šventes, bet žalios eglaitės maloniai kvepia, o garsiakalbiai rėkia visokiais balsais girdami prekes. Krautuvė prie krautuvės, bet kainos aukštos, brangiau negu miesto centre. Tiesa, yra krautuvių ir su normaliomis kainomis, bet tą paslaptį žino tik peržiemoję miesto gyventojai. Ne naujakuriai.

Viena iš tokių krautuvių yra Rozekė Bal. Sena manufaktūros parduotuvė, kurią aš kartą visai atsitiktinai užtikau. Įėjus į vidų, mane nustebino labai senoviška išvaizda. Tokios krautuvės nebuvau savo gyvenime dar mačius. Viskas atrodė labai senoviškai. Net ir kvapas buvo keistas, galbūt taip gali kvepėti tik sustojęs laikas.

Pati ponია, sena, mažytė ir visai susitraukusi moterėlė labai žvaliai valė prekylangio stiklus. Viduje viešpatavo prietema ir savotiška netvarka. Stalai lūžo užversti rankšluosčiais, naktiniais baltiniais ir vaikų priejuostėmis, kurių dabar jau niekas nebenešioja. Aš tokias priejuostas prisimenu, prieš dvidešimts metų mano svainės dukros panašiomis vilkėjo. Kur aš patekau? Mielai būčiau išėjus, bet pardavėja, palikus kibirą ir nusisaisinus rankas, atsistojo už stalo.

— Mergele, ko tu nori? — paklausė ji senu girgždančiu balsu. Ji tikrai sena. Reti balti plaukai dailiai sušukuoti. Veidas išvogotas mažomis raukšlėmis.

Susitraukusi sena veido oda tarytum permatoma, bet akys žvelgia smalsiai.

— Ar jūs turite indams šluosteles? — klausiu. Senutė nueina prie sienos. Lengvai patraukia prie lubų kabančias kopėčias ir ima vikriai kopti aukštyrą.

— Eikš čia, — šukteli ji man, — paimk tas dėžutes. Aš dar turiu daugiau. Gali pasirinkti... — O nulipus nuo kopėčių klausia manęs:

— Ar tu esi olandė?

— Ne, lietuvė, — atsakau.

— Matai, aš iš karto išgirdau, kad tu nesi antwerpenietė, — sako ji. Aš pastebiu, kad ji blogai girdi, man tenka viską kartoti po dukart. O gal ji mano ištartimo nesupranta, nes aš nemoku vietinio dialekto. Senutė kalba stipria priemiesčio tarme, kuri man irgi nevisai aiški.

— Žiūrėk, grynas linas. Dar iš seniau. Dabar tokio nebeaudžia. Aš čia šešiasdešimts metų prekyauju. Taip, taip... Laikas bėga ir viskas keičiasi. O Rozekė Bal pardavinėja tik geriausios rūšies prekes. Tą visi žino. Čia ateina žmonės, kurie nori gerų daiktų. O viskas tuo tarpu brangsta. Žiūrėk, mergele, rankšluosčiai. Pirmos rūšies. Ir kainos nepakėliau. Dvidešimts metų juos vartosi dar nebus sudilę. Aš visada pardavinėjau aukštos kokybės prekes...

Tiesa. Prekylangy išdėliotos brangios angliškos nosinės. Natūralaus itališko šilko kaklaraiščiai.

REMBRANDT
1641 M.

TOBIAS

Puošnios lininės staltiesės. Keista, kad anksčiau tos krautuvės praeidama nebuvo pastebėjus. Įėjau visai atsitiktinai. Senoji Rozekė yra labai darbšti. Ji vis neša naujas dėžutes. Iškrauna. Rodo. Laipioja ant kopėčių ir šneka.

— Mergele, aš tau tik rodau ką turiu. Žiūrėk, bet nepirk, — ir staiga klausia:

— Ar tu turi vaikų?

— Taip, penketą.

— Oi, tu vargšele. Penketą vaikų! Dievulėli, kiek darbo! Ir kiek rūpesčių turi, mergele. Aš tokia kvaila nebuvo. Turiu tik vieną sūnų ir to užtenka.

— Bet mano vaikai nebe mažiukai, ir geri vaikai, man didelę šeimą turėti malonu, ir džiaugsmo daug, ypač per Kalėdų šventes. Kai visi atostogų grįžta, — teisinuos.

— Mergaites ar berniukus turi? — klausia ji griežtai.

— Dvi dukras ir tris sūnus, — atsakau. — Mano du vyresnieji jau suaugę, studentai ...

Tik Rozekė blogai nugirdo ir nustebus klausia:

— Ką sakai? Tavo sūnūs negyvi?

— Ne, — šaukiu garsiau, — sūnūs gyvi ir sveiki. Tik suaugę, jau dideli vyrai, — ir keliu ranką virš galvos. — Sūnūs jau seniai mamą praaugo ...

— Vargšė, tu vargšė, — linguoja Rozekė pasigailėdama galva. — Maži vaikai, maži vargai. Dideli vaikai, mergele, tai jau didelė bėda.

— Kodėl? — mane pradeda tokios aimanos nervinti.

— Suaugę sūnūs parsiveda mergaites namo.

— Juk tai ne nelaimė. Visai normalus reiškinys. Aš kiekvieną marčią sutiksiu su džiaugsmu.

— Ak, mergele, pamatysi. Ramybės nebeturėsi. Atminsi tu mano žodžius, — sako ji ir prisilenkus arčiau, žiūrėdama man į akis, iššaukiančiai klausia:

— Na, sakyk, kiek man metų spėjai?

— Nežinau, — papurtau galva.

— Na, atspėk ...

— Kad jūs, ponija, man sakote jau šešiasdešimts metų prekiaujanti. Taigi man sunku atspėti jūsų amžių. Arba padarysiu per jauną, arba per seną, — bandau išvengti tiesioginio atsakymo, nes tikrai sunku nusakyti senutės amžių. Ji yra stebėtina vikri ant kopėčių.

— Jau baigiau aštuoniasdešimts šeštus metus, — šnibžda ji man pasididžiuodama. — O dar labai greita esu. Visą krautuvę pati viena išvalau ir sutvarkau. Kasdien aš darau gimnastiką. Mergele, jei eitume lenktynių, tu manęs nepralenktum, — juokiasi ji. Slapčia žvelgiu į laikrodą. Nejučia jau visa valanda praėjo. Netrukus grįš vaikai iš mokyklos, jie be rakto. Tik Rozekė vis mane laiko savo šnekesiu ir nepaleidžia. Pasirenku linines šluosteles, vargais negalais sumoku ir išeinu. Rozekė dar palinki greit sugrįžti.

Vėliau toji krautuvė tarytum į žemę prasmego. Papasakojau vyrui, kviesdama kartu eiti pasikalbėti su ta beveik jau folkloristiška figūra. Bet tą dieną mes veltui porą kartų suvaikščiojome Vienuolyno gatvę, veltui ieškodami Rozekės krautuvės.

Negi tai būtų pakerėta vieta, kuri kartą per metus pasirodo, mažiau, bet po keletos mėnesių, pati nežinodama kaip, tiesiog nosimi atsidūriau į atviras Rozekės krautuvės duris. Senutė sėdėjo prie stalo ir kažką skaičiavo. Matyt, vargo su neseniai naujai įvestu mokesčiu. Apsigaubus skara ji atrodė sumenkus pasenus.

— Norėjau vyrui nupirkti kaklaraištį, bet jūsų krautuvė buvo dingus...

— Sirgau, mergele, — atsako ji silpnu ir dusliu balsu. — Turėjau sunkų azijatišką gripą. Vos vos išsikrapsčiau iš lovos. Bet giltinei tai greit nepasiduosiu. Tik apkurtau. Kalbėk garsiau. Po ligos blogai begirdžiu.

Ji ima iš dėžutės kaklaraiščius, mezga mazgą ir rodo iš tolo ištisus rankoje. Jos liesos rankos virpa.

— Kaip atrodo, mergele? Ar dryžuotą, ar languotą, gal su taškiukais? Štai šitas gražus prie pilko kostiumo. Ir karaliui tiktų. — Rozekė atrodo išvargus, o jos judesiai sustyrę ir lėti. Man jos gaila. Išrenku porą, sumoku ir prižadu grįžti.

Dabar jau metai praėjo ir Vienuolyno gatvėje nebėra Rozekės krautuvės. Neseniai svetimi žmonės, viską išpardavę, užkalė duris. Gatvėje eglaitės skleidžia malonų kvapą. Vėjas supa kabančias papuošimui lemputes, o kažkoks garsiakalbis pridusęs rėkia "oči čiornije"!...

SESERS SAULĖS GIESMĖ

Aukščiausias visagali, geras Viešpatie,
Tavo yr giesmės, garbė ir didybė
Ir kiekvienas palaiminimas.
Viskas iš Tavęs prasideda,
Ir žmonės nėr verti Tavo minėti.

Tegarbina Tave, o Viešpatie, visi tavieji
sutvėrimai,

Ypač puikioji sesė saulė,
Kuriam dienas ir mus tu apšvieti;
Jinai graži ir, spindėdama didžiu
spindėjimu,
Mums atneša, Aukščiausias, Tavo
vaizdą.

Tegarbina Tave, O Viešpatie, brolis mėnuo
ir žvaigždynai;

Danguj Tu jiems teiki puošnumą, grožį ir
šviesumą.

Tegarbina Tave, o Viešpatie, brolis vėjas,
Erdvės, debesys, giedra ir oro atmainos,
Per kurias Tu savo kūriniams teiki
gyvastingumą.

Tegarbina Tave, o Viešpatie, broliai
vandens,

Kurie labai naudingi, ramūs, ir gaiviną,
ir skaisčius.

Tegarbina Tave, o Viešpatie, sesė ugnis,
Ja Tu švieti nakties tamsybę,
Jinai graži, džiaugsminga, ir stipri,
galinga.

Tegarbina Tave, o Viešpatie, sesė žemė
motina,

Kuri mus valdo ir maitina
Ir augina visokį vaisių, ir žiedus
spalvinguosius, ir žolę.

Tegarbina Tave, o Viešpatie, kurs Tavosios
meilės padedamas atleidžia

Ir ištvėria sunkius mėginimus ir kančią.
Palaiminti, kurie išlaiko taiką,
Jie bus Tavo, o Aukščiausias, vainikuoti.

Tegarbina Tave, o Viešpatie, sesuo mirtis
mūsų kūniškoji,

Nuo kurios nė viens gyvenantis žmogus
negal pabėgti.
Vargas tiems, kurie numirs
nusiūdėjimuose mirtinguose.

ASSISI — ŠV. PRANCIŠKAUS BAZILIKA

Palaiminti, kurie nebeiškrypsta iš
Švenčiausių Tavo norų kelio,
Ir jiems mirtis antroji blogo negalės
atnešti.

Pagarbinkit ir šlovinkite Viešpatį, ir būkite
jam dėkingi,

Ir tarnaukite Jam su didžiu nusižemimu.

Vertė STASYS SANTVARAS

ŠV. PRANCIŠKAUS DVASIOS REIKŠMĖ

MŪSŲ LAIKAMS

Šiandieną, kai visas pasaulis alsuoja naujų laikų dvasia, kai kam atrodo, kad prieš 800 metų sukurtas pranciškoniskasis dvasios mokslas apaštalavimo būdas yra pasenęs ir netinka mūsų laikams. Tačiau įsigilinus į tai, pasirodo, kad tokie teigimai nepagrįsti ir kad jie dar daug ką turi duoti ir mūsų laikų žmonėms.

Patys pranciškonai tai gerai supranta ir įvertina, kaip tai pareiškė jų generolas K. Koser 1971 m. popiežiui Pauliui VI: "Mes visi šv. Pranciškaus vaikai esame atsakomingi už brangiausią paveldėjimą. Suprantame, kad gavę iš šv. Pranciškaus tokių nuostatų palikimą, kuris mūsų turi būti dalijamas sielų, Bažnyčios ir viso pasaulio žmonių gerovei, dėl to jaučiamės įpareigoti jį saugoti ir kitiems perduoti. Jaučiame, kad savo dispozicijoje turime begalinę galią, už kurios veikimą mumyse ir mūsų laike esame atsakingi. Nuliūstame pagalvoję, kad nepajėgiame turimą galią tinkamai panaudoti.

Padėkite, Šventasis Tėve, savo žodžiu ir palaiminimu, kad tai galėtume padaryti" (AO, 1971).

Atsakydamas Tėvui Generolui, popiežius pabrėžė, kad pranciškoniškoji dvasia ir apaštalavimo būdas nenustojo savo aktualumo ir mūsų laikais. Keičiasi tik gyvenimas, o misija palieka ta pati, kuriai pranciškonai buvo pašaukti ir kurią jiems pavedė Bažnyčios vadovybė.

Šv. Pranciškus buvo pašauktas atnaujinti Bažnyčią. Pradžioje jis atstatinėjo griūvančių bažnyčių pastatus. Popiežius jį matė savo pečiais sulaikant nuo sugriuvimo Laterano baziliką. Vėliau jis suprato, jis yra pašauktas atnaujinti ir stiprinti gyvąją Bažnyčią, mistinį Kristaus kūną. Šią misiją tada jam ir jo sekėjams pavedė popiežius Inocentas III. Dėl to ir dabar popiežius į pranciškonų rankas deda Bažnyčios atnaujinimo viltis:

"Mes tikime, kad dar kartą stiprūs šv. Pranciškaus pečiais palaikys regimąją ir žmogiškąją Bažnyčią, atsidūrusią krizėje, gresiančioje sugriauti jos pastatą. Palaikys Bažnyčią, kurią Kristus panorio įsteigti savo garbei ir pastatyti ant palinkusių žvejo Petro pečių. Palaikys tokią, kokia ji yra ir kokios nori Kristus. Mes tikime, kad jūs, šv. Pranciškaus vaikai, būsite tais galingais pečiais, kurie tylioje ir dosnioje tarnyboje būsite mums artimi, kantrūs su mumis ir mumis pasitikintys. Tada joks nemalonas pasipriešinimas negalės pajudinti amžiais pastovaus Kristaus pastato, vienos šventos, katalikiškos, apaštališkos Bažnyčios."

Mūsų laikams trūksta ištvermingos aukos dvasios, dėl to popiežius viliasi pranciškonais: "Mes viliamės tuo, kad mokate mylėti kryžių, kaip jį mylėjo šv. Pranciškus. Jūsų dvasia negali būti atskirta nuo kančios, kurią jautė šv. Pranciškus, išgyvendamas Kristaus kančią. Jo žaizdos yra amžinas pamokslas. Jūsų apsisprendimas būti jo sekėjais jus kviečia ir įpareigoja suprasti šią pagrindinę krikščionybės žymę. Ar gali kada krikščionybė atitolti nuo Kristaus kryžiaus. Čia yra pagrindinis jos pasiuntinybės punktas. Čia yra mūsų atpirkimo ir mūsų išganymo šaltinis".

Paskutiniai popiežiai — Jonas XXIII ir Jonas Paulius II, nuvykę prie šv. Pranciškaus karsto, tiesiog prašė įkvėpimo atnaujinti ir sustiprinti Bažnyčiai. Pernai Jonas Paulius II taip meldėsi į šv. Pranciškų:

"Padėk mums, šv. Pranciškau Asyžieti, priartinti Kristų prie Bažnyčios ir šių dienų pasaulio. Tu, kuris nešiojai savo širdyje savo laikų rūpesčius, padėk mums, mūsų širdį sujungti su Išganytojo širdimi, kad ji pajėgtų mūsų laikų žmonių gyvenimą apglėbti. Padėk mums socialines, ekonomines ir politines problemas suprasti, šiandieninės kultūros ir civilizacijos problemas išspręsti, šių dienų žmonių kentėjimus, jų abejones, trūkumus, skriaudas, sumišimą, įtampą, bruzdėjimą ir baimę panaikinti. Padėk mums visa tai išreikšti paprasta ir vaisinga Evangelijos kalba. Padėk mums visa tai atskleisti evangeliškoje šviesoje, kad pats Kristus galėtų būti mūsų laikų žmonėms Kelias, Tiesa ir Gyvenimas".

T. V. GIDŽIŪNAS, O.F.M.

LIETUVYBĖS APRAIŠKA

JONAS MIŠKINIS

Kai mes, tremtiniai, pajudėjom iš Europos į užjūrio kraštus, rašėm spaudoje, plačiai kalbėjome, kad svetur savo gyvenimą kitaip tvakysim negu tie, kurie savo gimtąjį kraštą prieš keliasdešimt metų paliko. Anuomet vienas kitam primindavome nepamiršti gimtosios kalbos, o jauniui sakydavom, kad brangiausias mūsų tautos turtas — lietuviška kalba, kuria galim pasižymėti, kaip verti savo gimtojo krašto vaikai ir plataus pasaulio piliečiai.

Jeigu esame lietuviai, tai ir likime tokiais, nors ir kažin kaip mus vadintų. Neišsižadėkim to, ką mūsų tėvai taip didžiai vertindavo: gimtosios kalbos, iš kartos į kartą paveldėtų papročių ir lietuviškos veiklos. Nūdien žiūrint į tai iš lietuviybės taško, daug kas jau iš mūsų susitraukė savam kiaute žymiai greičiau negu tie, kurie atvažiavo svetur prieš 50–60 metų.

Šiais laikais dvasinis ir techninis tautų bendradarbiavimas toks didelis, kultūrinė evoliucija tokia stipri, kad tautinis užsidarymas yra nebeįmanomas. Mokyklos ir organizacijos jaunuomenę įveda iš vienos

pusės į šių dienų kultūrinį gyvenimą, o iš kitos — jos tinkamai sutvarkytos, auklėja savąją tautą. Štai priežastis, dėl ko mokykla priklauso tautai, dėl to ji turi būti sava ir dėl ko mes, lietuviai, turime rūpintis išeivijoje savo mokyklų steigimu ir jų išlaikymu. Juk savosios mokyklos vaidmuo lietuviybės išlaikyme yra didžiausias. Neveltui sakoma: "kuri tauta šviesesnė ta ir stipresnė". Tatai, rodos, seniai visų pripažintas teigiamas dėsnius. Todėl ne kitos kurios priežastys skatina lietuvius naudotis natūrale teise turėti savas mokyklas ir traukti į jas lietuvių tėvų vaikus. Tiesa, kad naujųjų ateivių vaikų lanko lituanistines mokyklas, kur jos dar veikia. Tačiau kai kur, ypač mažesnėse lietuvių kolonijose, pasigendama jau ne tik pasiryžėlių mokytojų, bet ir mokinių. Atrodo, kad kai kurie tėvai nebenori savo vaikų siųsti į lituanistines mokyklas, o vaikams to tik tereikia. Tokių tėvų vaikai skęsta svetimoje aplinkoje. Jie lanko vietines mokyklas, bendrauja su kitataučių vaikais ir visą laiką vartoja svetimą kalbą. Tokie vaikai, sugrįžę į namus, nebenori kalbėti

lietuviškai. Taigi, tokiose šeimose lietuvių kalba tampa našlaite.

Mūsų lietuviška spauda dažnai kelia šį opų klausimą, nurodyma įvairias nutautimo priežastis. Žinoma, priežasčių yra daug, bet mes jas dažniausiai netiksliai nusakome, nes pirmiausia kaltiname visokius išorinius pavojus bei įtaką, o savo kaltę tik prabėgomis paminime. Vadinas, kaltės ieškome kitur. Kitaip sakant, kalti kiti, bet ne mes tėvai. Mat, dalinai yra toks lietuvių būdas. Mano manymu, nekaltingime kitų, bet ieškome kaltės savyje ir daugiau kreipkime dėmesį į savo vaikus. O tas daryti būtina. Ir jeigu tėvai daugiau persiims gimtosios kalbos būtinumu, jei savo širdyse įdiegs gerai žinomo lietuvių kalbos tėvo Jono Jablonskio žodius: "Nedidelė garbė svetimomis kalbomis kalbėti, bet didi gėda savosios gerai nemokėti", tai bus daug atsiekta.

Gyvenant svetur, savo gimtosios kalbos mokėjimas yra pirmaeilis klausimas. Jaunuoliai, nemokėdami savo tėvų gimtosios kalbos, niekad negalės tinkamai įsijungti į savo tautos amžiais sukurtus dvasinius lobius, o tuo pačiu nesutaps, nesuaugs su savo tauta. Priauganciai kartai savo tėvų kalbos mokėjimas yra pirmaeilis klausimas. Tada lietuviybė tiek bus stipri, kiek stiprus bus gimtosios kalbos mokėjimas. Savo kalba nekalbąs lietuvis jau ne pilnutinis lietuvis. Žinoma, jis gali vadin-

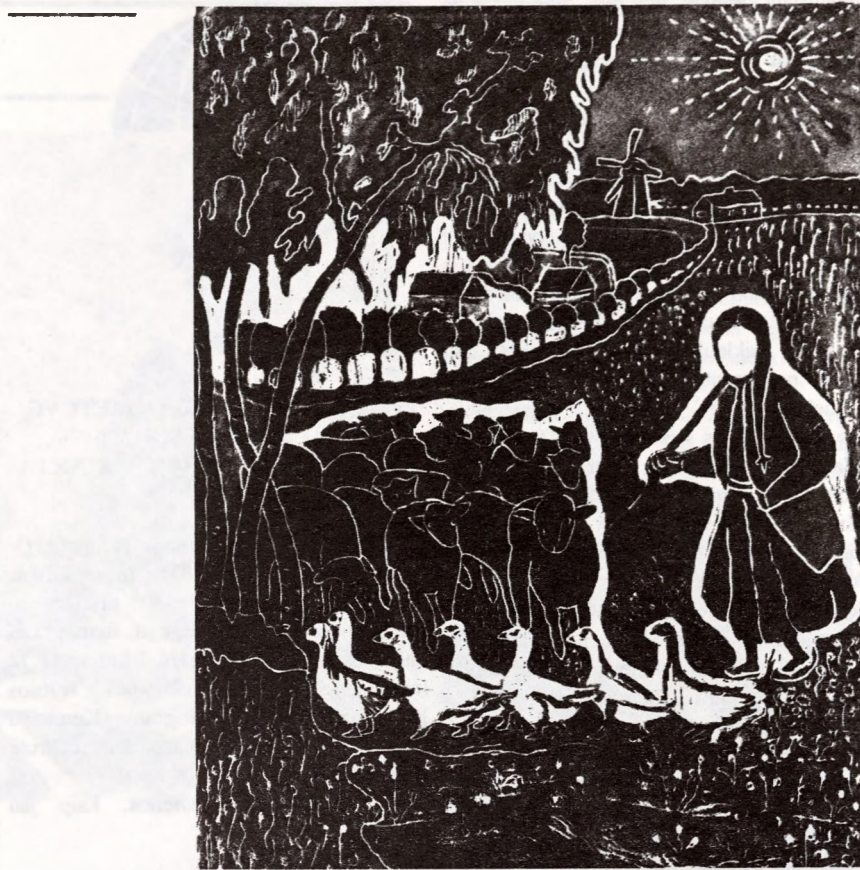
tis lietuviu, bet nemokėdamas lietuviškai, negalės lietuviybės jausmo perduoti savo vaikams. Svarbu, kad vaikai namie ir gatvėje tarp savęs kalbėtusi lietuviškai. Bet ar visi tėvai kreipia į tai dėmesį? Jei to nedaro, tai tuo pačiu padeda savo vaikams nutausti. Kokia bebūtų stipri aplinkos įtaka, tačiau susipratusių lietuvių vaikai toj aplinkoj nesutirps, jei tik tėvai suras laiko savo vaikams palaikyti gimtąją kalbą, jei gyvais žodžiais bus dažniau kalbama apie gimtąjį tėvų kraštą — Lietuvą. Bet to, svarbu, kad augantis vaikas būtų išmokytas lietuviškai gražiai kalbėti, galvoti, kad jis nesigėdytų save lietuviu laikyti. Čia tėvams ateina talkon lietuviški laikraščiai, knygos ir organizacijos. Bet ar pratinami vaikai namie lietuvišką laikraštį paskaityti?

Prieinamiausi žmogaus švietėjai — lietuviški laikraščiai ir knygos. Kur žmonės laikraščius skaito su savo vaikais, ten jaučiamas dvasinis ir medžiaginis kilimas. Kur žmonės tamsūs, ten medžiaginis skurdas, dvasinis susmukimas ir pesimizmas. Tai jau seniai gyvenimo įrodyta tiesa. Visuose kultūringuose kraštuose atkakliai kovojama su žmonių tamsumu ir apsilaidimu. Stengiamasi per mokyklas, bažnyčias, radiją, televiziją ir organizacijų susirinkimus aiškinti spaudos reikšmę žmogaus gyvenime. Tačiau yra išeivijoje gyvenančių lietuvių, kurie lietuviškų laikraščių neskaito. Iš tokių galima dažnai išgirsti pasakymą: „Lietuviški laikraščiai yra brangūs ir juose nieko gero nėrašoma“. Tokie žmonės mažai domisi lietuvių visuomeniniu ir kultūriniu gyvenimu, tarsi norėdami savo vaikus nutautinti, o taip neturėtų būti.

Mokytojų kursai Pasvalyje

Pirmojo Pasaulinio karo vokiečių okupacijos metu Lietuvoje, Pasvalio mieste, vokiečiai suruošė pedagoginius kursus. Kursai buvo skirti necenzuotiems mokytojams. Tada Lietuvoje buvo labai mažai mokyklų, o mokytojų lietuvių dar mažiau. Caro laikais Lietuvos mokyklose dėstė tik rusai, kurių uždavinys buvo rusinti kraštą. Cenzuotų mokytojų lietuvių nedaug buvo, o jei ir buvo, tai Lietuvoje jie negalėjo

M.B. STANKŪNIENĖ

MOTERS DARBAI

(Pagal spalvotą litografijų ciklą — „Moters darbai“ yra išleistos sveikinimų kortelės)

gauti darbo, o turėjo važiuoti į Rusiją arba į Lenkiją. Pastaroji, nors irgi buvo pavergta, bet čia lietuvis mokytojas galėjo dar gauti darbą. Mokyklų buvo tik po vieną valsčiuje ir jose buvo mokoma tik rusiškai. Taip, pavyzdžiui, tėviškėje — Kiburių valsčiuje buvo tik viena pradžios mokykla Kemėnų kaime. Tada gi, vokiečiams okupavus kraštą, buvo įsteigta daugiau mokyklų, kuriose buvo dėstoma vokiečių ir lietuvių kalbos. Atsirado tokia mokykla ir mano Saudogalos kaime, Petronio gyvenamo namo antrame gale. Bet trūko toms mokykloms mokytojų, todėl vokiečiai pradžios mokykloms ėmė ir necenzuotus mokytojus, buvusius gimnazistus, kurie šiek tiek mokėjo vokiečių kalbą. Aš gi ką tik buvau sugrįžęs iš Rusijos per frontą. Vokiečiai, gerokai mane patamę, patardę ir neįrodę, kad aš būčiau rusų naudai šnipinėjęs, pristatė Joniškėlio apskrities viršininkui (Kreishauptmanui), kuris mane paskyrė Saudogalos mokyklon mokytojauti. Ir taip aš pasidariau pradžios mokyklos mokytoju savame kaime. Vieną žiemą išdirbęs, kartu su kitais necenzuotais

mokytojais buvau pakviestas, rodos, 1917 metais į Pasvalyje suruoštus vasaros pedagoginius kursus. Pamokos kursantams buvo Pasvalio pradžios mokykloje. „Profesoriais“ buvo du vokiečių kareiviai-mokytojai, kurių pavardžių nebeprisimenu. O kursantų buvo, mergaičių ir berniukų, gražus būrelis. Visi buvome jauni, linksmi, pilni gyvenimo ir visokių išdaigų. Gyvenom atskirai, bet dažnai išeidavome visu būriu už miesto pasivaikščioti, žinoma, be vokiečių. Tada mes sudainuodavome, kad laukai skambėdavo. Mūsų tarpe buvo jau žinomas poetas Binkis, kuris ir vadovaudavo mūsų išvykoms ir dainoms. Atsimenu dar jo vedamas, mūsų dainuojamas dvi dainas: „Kad tave perkūnas, panala jaunoji, kad taip daugal bernelių vilioji ...“ ir kitą — „Tetervinas kalnelio burbuliuoja dėl bernelio ...“ ir t.t. Linksmi ir gera buvo. O jau anekdotų tas pats Binkis, kaip iš gausybės rago, pažerdavo, o mes išsižioję, ratu jį apstoję klausydavomės ir juokdavomės. Mūsų mokytojai, vokiečių kareiviai, mus mokydavo mandagumo, kad susitikus žandarus, juos sveikintume,

nusiimant kepure. Na, mes, žinoma, ir čia pademonstruodavome savo mandagumą: praeinant pro žandarmeriją, mūsų visas burys nusiimdavome kepure ir, pasikišę po pažastimi, pražygiuodavome pro jų namą pasityčiojimo ženklan. Klasėje vokiečiai--mokytojai dėstė mums vokiečių kalbą, o mes ne visi buvome per daug tvirti toje kalboje. Todėl kartais pasidarydavo tyčia ar netyčia ir skanaus juoko. Taip vieną kartą ir man teko tokį juoką sukelti. Mat, mokytojas dėstė kažką mums apie, "Lebensuebung", o mane paklausus, aš nuduodamas, kad gerai nesuprantu, pradėjau pasakoti apie "Liebesuebung." Visi pradėjo garsiai juoktis, o mokytojas šiek tiek pyktelėjo, kad aš klasėje juokus krečiu. Čia mus mokė ir vokiškų žaidimų, žinoma, kad mes vaikus išmokytume vokiškai žaisti. Tekdavo čia ir praktiškai vesti pamokas su vaikais. Tuose kursuose, kiek beprisimenu, dalyvavo: Binkis, Kripas, Juozas Guobis, Čaplinskas. O iš mergaičių: Onutė Klungevičiūtė ir jos sesuo iš Pasvalio, Onutė Janulevičiūtė, Kalvaitytė ir daug kitų, kurių nebepreisimenu.

Taip buvo rengiami mokytojai besikuriančioje Lietuvoje.

P. Janušonis

PENTAJAM PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESUI STOVYKLAVIETĖ JAU IŠRINKTA

Penktojo Lietuvių Jaunimo Kongreso (V PLJK) stovykla įvyks 1983 m. liepos 4-10 d. Oberlin College, apie 50 mylių nuo Clevelando, Ohio. Rengėjai mano, kad dalyvaus apie 600 lietuvių jaunimo iš 12 kraštų. Stovyklos Techninės Ruošos Komisijai ir Stovyklos Programos Komisijai sutiko vadovauti Rusnė Kasputienė ir Birutė Bublienė.

V PLJK Studijų Dienos, kaip jau

pranešta, įvyks 1983 m. liepos 11-21 d. Trent University prie Toronto. Numatyta, kad dalyvaus 120 atstovų iš 12 kraštų. Be atstovų, dalyvaus stebėtojų grupė: V PLJK Ruošos Komitetas, Studijų Dienų Techninės Ruošos Komisija, PLJS valdyba bei kiti. Tad Studijų Dienose iš viso dalyvaus apie 200 asmenų.

Akademines Programos Komisijos Kongreso Vadovas jau beveik paruoštas. Šis sąsiuvinis bus pagrindiniai naudojamas paruošti V PLJK astovus Studijų Dienoms. Bet Programos Komisija tikisi, kad su Vadovu visas jaunimas galės nagrinėti V PLJK temas ir ten galės atrasti naujų idėjų, kaip pravesti savo krašto einamuosius projektus.

Kongresui artėjant, Ruošos Komitetas siunčia atstovus į kitus kraštus pradėti paruošti atvykstančius dalyvius. Laima Beržinytė keliavo į Australiją; Violeta Abariūtė į Angliją, Vokietiją ir Prancūziją; Arvydas Žygas į Braziliją ir Venecuelą; Zita Bersėnaitė į Vakarų Kanadą.

Netrukus matysime marškinius (T-shirts) su užrašu — "Keliamume į V Kongresą". Šie marškiniai jau platinami Australijoje ir Pietų Amerikoje, o netrukus pasirodys Kanadoje, JAV ir Europoje.

"Senoji Lietuva"

Visų mūsų pareiga yra rūpintis išsaugojimu užsieniuose esančių kultūrinių paminklų, kurie yra susiję su Lietuvos praeitimi.

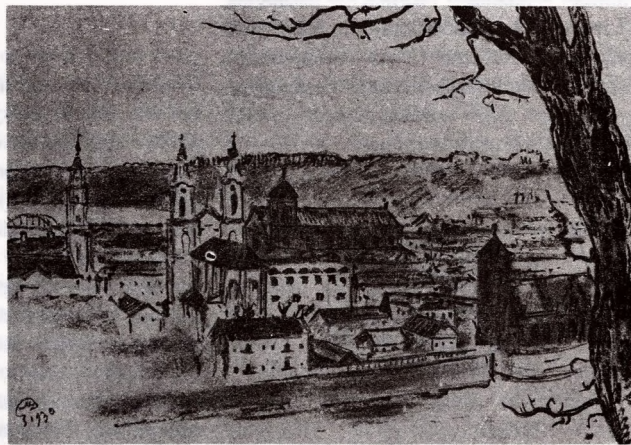
Čia turime galvoje pasaulinio vardo dailininko Mstislavo Dobužinskio piešinių ir akvarelių seriją (40 piešinių ir akvarelių) "Senoji Lietuva".

"Senoji Lietuva" buvo sukurta tuo M. Dobužinskio gyvenimo laikotarpiu, kada dailininkas gyveno nepriklausomoje Lietuvoje 1930-1939 m. Tai yra unikalinė serija, turinti istorinės vertės todėl, kad joje atvaizduota daug Lietuvos senovės paminklų, kurių iš viso jau nebėra.

Tie, kurie vertina didžiojo dailininko subtilią kūrybą, negali nepastebėti, su kokia meile savo protėvių žemei (Januškevičiai-Dobužinskiai — sena Lietuvos bajorų giminė, valdžiusi Dabužių dvarą Ukmergės apskrityje, žinoma jau nuo 1431 m.) dailininkas atvaizdavo senąją Lietuvos architektūrą ir vaizdus. Retai kas turėjo tokį gabumą kaip M. Dobužinskis, kurio perduota piešiniuose ryškia ir kuo

jvairiausia technika tikroji senovės dvasia.

"Senoji Lietuva" buvo išstatyta parodose 40-tųjų šio amžiaus metų pradžioje kartu dar M. Dobužinskiui gyvam esant Bostone ir Wilkes Barre (Penn.), po jo mirties dailininko sūnaus Vsevolodo ini-

M. DOBUŽINSKIS

KAUNAS

ciatyva Bruklinė Lietuvių Kultūros Židinyje 1973 m. ir Čiurlionio galerijoje 1975 m.

Ši serija turėtų būti išsaugota ateičiai kaip atskiras vienetas, nes tai yra svarbi lietuviškos kultūros dalis.

• LIETUVOJE

Dailininkės Pečiūrienė ir Žeromskienė yra tekstilės ir audimo specialistės, madų kūrėjos. Jos panaudoja vakarinių suknelių modeliams tautinių drabužių stilizuotas formas, ornamentiką ir natūralių spalvų derinius. Įvairių kraštų tautiniai drabužiai visada buvo dėvimi ir aukštojo luomo moterų įvairių iškilmių progomis. Pavyzdžiui, volkiškos arba austriškos "dirdnl" suknelės, pasiūtos iš brangiausių medžiagų ir iki šių dienų užima reikšmingą vietą madų pasaulyje. Taipogi graikiškos ilgos lino suknelės, filipinų — su charakteringomis plotomis trumpomis rankovėmis ir kitų dažnai būna dėvimos tų kraštų moterų. Paskutiniu laiku ir tarptautiniai madų kūrėjai stengiasi į naujus modelius įnešti tam tikro liaudiško charakterio.

Dail. Marija Ladigitė yra pasižymėjusi iliustratore. Savo specialybėje dirbdama nuo 1957 metų, ji iliustravo daug literatūros ir vaikų knygų. Jos kūryba pasižymi spalvingumu ir poetiniu tapybiškumu.

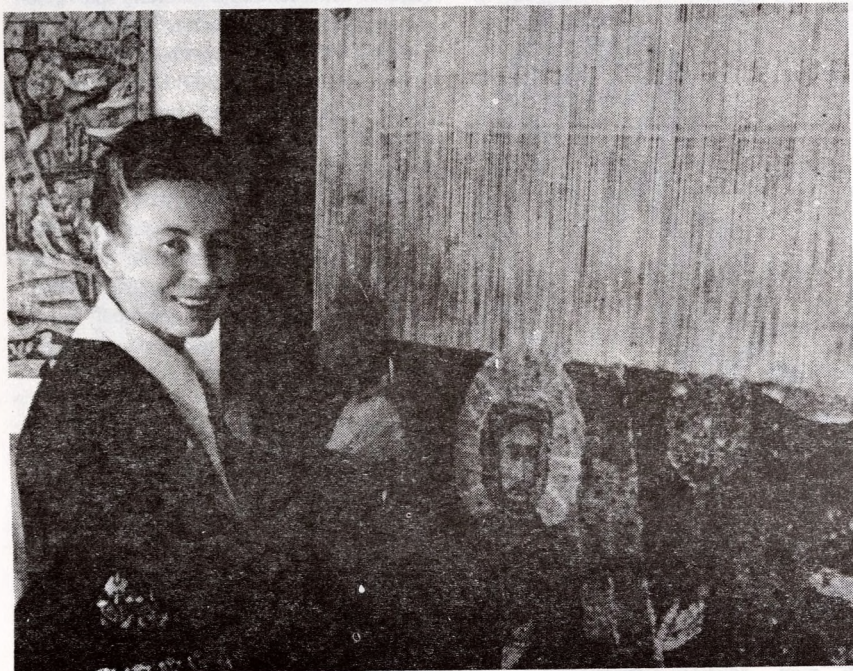
Dail. Vanga Gedmantaitė-Gelkuvienė jau dvidešimt metų dirba pedagoginę darbą vaikų meno mokykloje. Taip pat ji yra žinoma ir vaikų knygelių iliustratore.

Vakariniai tautinių motyvų rūbai

• MOTERYS PASAULYJE

DAIL. ANASTAZIJOS TAMOŠAITIENĖS

DARBŲ PARODA ČIKAGOJE

Praėjusių metų spalio mėn. Lietuvių Tautodailės Instituto Čikagos skyrius, kurio pirmininkė yra tautodailininkė Aldona Veselkienė, surengė kanadietės dail. A. Tamošaitienės kilimų ir grafikos darbų parodą Čikagos miesto centre esančioje lietuvių meno galerijoje (744 N. Wells St.). Paroda tęsėsi nuo spalio 19 iki 30 d.

Turbūt nė viena iš mūsų dailininkių tiek daug kartų nėra dalyvavusi parodose, kaip dail. A. Tamošaitienė. Pradėjusi dar nepriklausomoje Lietuvoje, ji su austais tautiniais drabužiais, kilimais, juostomis, su tapybos darbais, grafika ir kt. yra dalyvavusi įvairiose parodose Europoje, Š. Amerikoje ir P. Amerikoje. Jau 1937 m. ji dalyvavo Paryžiuje tarptautinėje parodoje, kur laimėjo aukso medalį už kilimus. 1938 m. ji gavo I-ją premiją už tautinius drabužius Berlyno tarptautinėje parodoje. Be to, yra dalyvavusi parodose Toronte, Montrealyje, Niujorke ir kitur. Jos parodos taip pat buvo surengtos Columbijoje ir Venecueloje. Šita paroda Čikagoje yra jau irgi ne pirmoji.

Dail. A. Tamošaitienės darbų galima

rasti visur. Jais domisi ne tik lietuviai, bet ir kitataučiai. Jos išaustais lietuviškais tautiniais drabužiais puošiasi ne viena mūsų jaunamartė ar dainininkė. Jos kilimų galima rasti privačiuose namuose ir tarptautiniuose muziejuose. „Senos kapinės Žemaitijoje“ yra Vatikano muziejuje. Jos darbų yra išstatyti tautiniuose muziejuose Ottawoje ir Edmontone. „Vienišas kaimas“ yra Wind-soro universiteto, o „Karalienės Mortos krikštas“ — Alkos muziejuje, Putnam, Conn. Vieno kilimo nuotrauka yra įdėta „Tapestry Mirror of History“ knygoje, kurią išleido F.P. Thomson 1979 metais Niujorke.

Šioje Čikagos parodoje buvo jos išstatyta 32 kilimai ir 10 grafikos darbų, kurie yra įdėti į rėmus ir paspalvinti ranka. Tuos kilimus pati dailininkė vadina paveiksli-niais, o tai priklauso nuo audimo būdo Sprendžiant iš atskirų kilimų pavadinimų, atrodo, kad daugiausia temų yra paimta iš mūsų senų mitų, pasakų bei legendų. Kai kuriuose kilimuose yra atkurti ir metų laikai, kaip pvz.: pavasaris, žiema, ruduo. Įdomūs yra „Baltijos jūra“, „Jūratė ir Kastytis“, „Tautiniai šokiai“, „Žemaitija“,

„Sekmadienis Lietuvoje“ ir kiti. Itin gilų įspūdį sudaro tie kilimai, kuriuose yra išausti vaizdai iš mūsų seniausios mitinės pasakos — „Eglės, žalčių karalienės“, būtent: „Žilvinas ir Eglė“, „Eglė ir Drebulė“, „Žilvino karaliaus šeima“, „Gintaro rūmai“. Žiūrint į tokius kilimus, išaustus lietuvių moters rankomis tolimoje Amerikoje, savaime jaučiama lyg būtų juose atkurta kažkokia mistinė gyvybė, kylanti iš pat senovės tautos gelmių ...

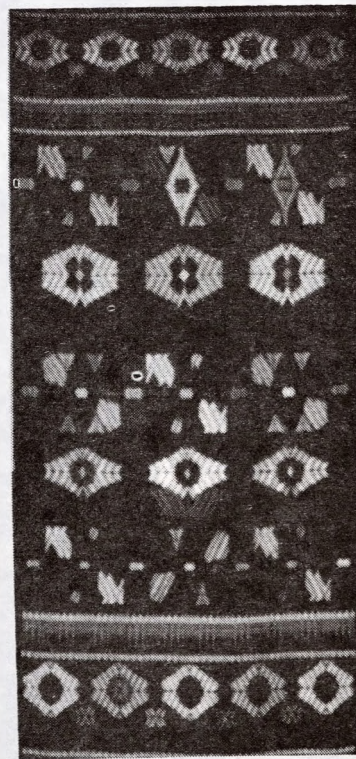
Parodos metu dailininkė dalyvavo ir Jaunimo Centre suruoštoje vakaronėje, kur ji skaitė paskaitą apie audimo meną. Ta pačia tema buvo rodomas ir filmas. Paskutinę dieną ji dar suspėjo pasikalbėti per „Margučio“ radiją su P. Petručiu. Čia irgi išgirdome jos pasisakymus apie audimo būdus seniau ir dabar. Paklausta, kiek parodų yra turėjusi, atsakė, jog neturinti laiko skaičiuoti, nes reikia dirbti. O tų parodų buvo daug: individualių, drauge su vyru dail. A. Tamošaičiu, grupinių ir tarptautinių.

Tad Lietuvių Tautodailės Instituto va-dovybei ir dail. A. Tamošaitienei nuoširdus lietuviškas ačiū už praskaidrinimą mūsų gyvenimo kasdienybės rudenėjančioje Čikagoje.

S.G.

A. Tamošaitienė

Audinys

Dainos ir muzikos šventė Čikagoje

Muencheno operos solistės Lilijos Šukytės koncertas, surengtas š.m. rugsėjo 18-tos dienos vakare Marijos aukštes. mokyklos salėje, susilaukė nepaprasto pasisekimo. Ji akompaniatorium pasirinko irgi mūsų jaunosios kartos talentingą pianistą Antaną Smetoną, gyvenantį Clevelande. Tad šių abiejų mūsų jaunų menininkų koncertas buvo nepaprasta dainos ir muzikos šventė Čikagoje.

L. Šukytė čikagiečiams jau yra girdėta anksčiau. Dar visai jaunutė ji čia dainavo "Aš bijau pasakyti, kaip tave aš myliu" viename surengtame koncerte irgi Marijos aukštes. mokyklos salėje. Vėliau, jau baigusi dainavimo, muzikos ir vaidybos mokslus Kanadoje, dalyvavo Čikagoje lietuvių pastatytose dviejose operose: G. Verdi "Traviatoje" ir J. Karnavičiaus "Gražinoje". Ypatingai dar visi gerai prisimena jos dainavimą ir vaidybą Violetos vaidmenyje "Traviatoje". Dabar po 12 metų, Čikaga ją sutiko, kaip subrendusią ir pasaulinio garso operos solistę, prasiekusią nepaprastą savo balso — lyrinio soprano tobulumą. Ji yra dainavusi Niujorko Metropolitan operoje, o dabar pastoviai dainuoja Muencheno operoje. Ji taipgi yra dainavusi Berlyne, Paryžiuje, Romoje, Vienoje, Prahoje ir kitur.

Rugsėjo 18-tos dienos koncerto I-je dalyje solistė pasirinko kitataučių kompozitorių kūrinius (daugiausia vokiečių kalba): Brahmo, Daumerio, Dvožako, Schumanno ir kitų. Antroji koncerto dalis buvo skirta lietuvių kompozitoriams, būtent: K. Banaičiui, B. Dvarionui, J. Gruodžiui, Vl. Jakubėnui ir V. Klovai. Pabaigoje, publikai nenustojus ploti, ji dar padainavo Mimi ariją iš "Bohemos" ir Brahmo "Lopšinę".

Padėka JAV Lietuvių Fondo vadovybei už surengtą koncertą. O nuoširdžiausias lietuviškas ačiū operos solistei Lilijai Šukytei ir pianistui Antanui Smetonai už tokią aukšto lygio dainos ir muzikos šventę Čikagoje.

Dailininkės Magdalenos Birutės Stankūnienės kūrybos paroda įvyko "Galerijoje", Čikagoje, 1982 m. spalio mėn. 1 d.; nuotraukoje iš k. dailininkės: M. Ambrozaitienė, M. Stankūnienė, V. Balukienė ir P. Petrutis.

Pagerbta Ponia Janina Simutienė.

S.G.

1981 m. spalio 24 d., Kultūros Židinyje, Brooklyn, N.Y., vyko Lietuvių Moterų Klubų Federacijos visuotinas narių suvažiavimas. Iškilmingos akademijos metu, dalyvaujant dideliui skaičiui kviestinių svečių, Lietuvos Generalinio Konsulo p. Aniceto Simučio žmonai Poniai Janinai Simutienei buvo įteiktas Lietuvių Moterų Klubų Federacijos Garbės Narės žymuo.

Nuotraukoje: Ponia Janina Simutienė laiko jai įteiktą Gerbės Žymenį.

Šalia jos stovi LMKF pirm. Margarita

Samatienė.

Už stalo sėdi viduryje — Lietuvos Generalinis Konsulas p. Anicetas Simutis. Jam į dešinę: O. Baužienė — Socialinės Globos Dr-jos Pirm. Sydnejuje (Australija), G. Žilionienė — General Federation of Women's Clubs atstovė prie Jungtinių Tautų, Dr. A. Janačienė — Pasaulio Lietuvių Moterų Katalikų Organizacijų Sąjungos pirm., Helga Ozolins — Pabaltijo Moterų Tarybos pirm., V. Šakalys, M. Marcinkienė — LMKF Chicagos Klubu pirm.

(Nuotrauka L. Tamošaičio)

Prenumeruokite

"MOTERĮ!"

Montrealio Lietuvių choras, sudarytas iš Aušros Vartų parapijos ir "Pavasario" mergaičių chorų, paruošė ir išleido naują "Kalėdinių Giesmių" plokštelę. Naujai sudarytam chorui vadovauja muzikas **Aleksandras Stankevičius**. Plokštelėje yra įrašytos lietuviškos ir kitų tautų giesmės, trys giesmės sukurtos paties choro vadovo

(iš viso 14 giesmių). Džiugu, kad jaunosios kartos atstovas tęsia gražias lietuviškas tradicijas. Montrealio L. Ch. laimėjo Kvebeko provincijos etninių chorų varžybose pirmąją vietą. Linkime sėkmės skleisti lietuviškas dainas plačiame pasaulyje!

Pasizymėjusios Kanados moterys, pagerbtos pašto ženklų serija:

Henrietta Edwards, gim. Montreal, Que., 1849 m., žinoma teisininkė. Ji daug prisidėjo prie bylos ("Five Persons Case"), kur buvo sprendžiama moters, kaip asmens teisiškumas ir teisė būti skiriamoms į Kanados Senatą.

Louise McKinney, gim. Frankville, Ont., 1868 m., dirbo Moterų Krikščionių unijoje. Ji buvo pirmoji moteris išrinkta į įstatymų leidimo valdžią British Commonwealth. Ji daug prisidėjo prie United Church of Canada įkūrimo ir "Five Persons Case".

Idola Saint-Jean, gim. Montreal, Que., 1880 m., daug dirbo ragindama moteris balsuoti ir dalyvavo protestuose prieš moterų beteisiškumą.

Dr. Emily Stove, pirmoji Kanados moteris gydytoja, gim. South Norwich, Ont., 1831 m. Ji kovojo už moterų teisišką lygybę, už teisę balsuoti ir įkūrė pirmąją Kanados sufražisčių draugiją.

Lydija Novogrodskienė, gyv. Toronte, yra viena iš tų darbščių ir kuklių veikėjų, kuri jau daugelį metų darbuojasi visuomeniškoje veikloje. Atvyko ji į Kanadą 1947 metais su pirmaisiais pokariniais imigrantais. Nuo to laiko ir iki šių dienų ji priklausė skautėm, "Dainos" šalpos draugijai, SLA, Lietuvių Namų moterų būreliui ir t.t. Šalia šeimos ir profesinių pareigų visą laisvą laiką skiria lietuviškai veiklai. Atšventusiai 60-ties metų sukaktį linkime ir toliau sėkmingai dirbantis lietuviškoje veikloje! **M. Jokūbyniene**

Prašom
sumokėti
"MOTERS"
prenumeratą
už

1983 metus!

★ ★ ★

KEIČIANT ADRESĄ
PRAŠOM PRIDĖTI
IR BUVUSĮ ADRESĄ.

Administratorė

BIOCHEMIJOS PATARIMAI APIE IŠLAIKYMĄ

SVEIKOS ŠIRDIES IR KRAUJO INDŲ

JONAS PRUNSKIS, DIPL. CHEM.

Pirma, kas yra biochemija? Laisvai verčiant, biochemija tai yra cheminiai procesai gyvam organizme. Biochemija žino visas chemines funkcijas sveikam organizme ir tai gali įrodyti tų funkcijų — reakcijų esmę ant popieriaus formulių pavidale. Gydytojo uždavinys yra sergančio organizmo geras ligos nustatymas, geras vaistų bei dietos pritaikymas ligoniui. Kaip vyksta medicinoje tyrimai 1959 metais buvau pasamdytas Loyolos universiteto medicinos fakultete atlikti šunų širdies stimuliacijos elektra įtakos į pulsą, alsavimą, prakaitavimą ir į patį širdies muskulą, tai maždaug tuo laiku išrasto "pace maker" aparato veikimo pasekmes. Gretimam kambaryje zoologas darė bandymus dėl vaistų nuodingumo su šunimis, o kitame aukšte dvi laborantės darė vėžio tyrimus su pelėmis. Šių visų tyrimų rezultatais pasinaudojo medikai. Kitose medicinos mokyklose irgi yra laboratorijos ir laborantai tiria nustatytus uždavinius. Be to, armija irgi turi savo laboratorijas ir tiria maisto įtaką į širdį, vėžį ir sveikatą, o viskuo pasinaudoja medicina. Paprastai gydytojai su gyvuliniais tyrimų nedaro. Biochemija apie sveikatos širdies ir kraujo indų užlaikymą pataria vartoti tokį maistą, kuris neturi daug gyvulinių prisotintų riebalų, kaip cholesterolio, triglicerinų ir kt. Gyvuliniai riebalai yra daugiausia prisotinti riebalai, kurie veda arterijas prie degeneracinio proceso, kaip sumažėjimo elastingumo, jų sukietėjimo bei atsiradimo arterijose žaizdelių nuosėdomis. O toms nuosėdoms didėjant, didėja pavojus jų užsikimšimui. Užsikimšus širdies arterijai, gaunasi tos dalies apmirimas, taip vad. širdies ataka, o jei užsikemša kraujas galvoje, tai gaunasi mirtis arba dalinis paralyžius. To išvengimui biochemija pataria nevartoti gyvulinių riebalų, kaip riebios mėsos, taukų, sviesto, arba vartoti kuo mažiau, nes juose yra gausu prisotintų riebalų, kaip

cholesterolio, triglicerinų ir kt., o tai kaip tik ir veda prie arterijų užsikimšimo. Vartok daugiau augalinius riebalus, nes juose nėra cholesterolio ir dauguma augalinių riebalų sudaryti iš neprisotintų su ilgomis molekulėmis riebalų, kurie mažina cholesterolio kiekį kūne. Vietoje sviesto vartok minkštą margariną, pagamintą iš saulėgrazų, kukurūzų ar medvilnės sėklų aliejaus. Jeigu esi riebus, biochemija pataria suliesėti, nes žmogaus riebumas veda prie širdies ir arterijų ligų. Suliesėjimas sumažins kraujo spaudimą ir riebalų kiekį kraujyje bei cholesterolį.

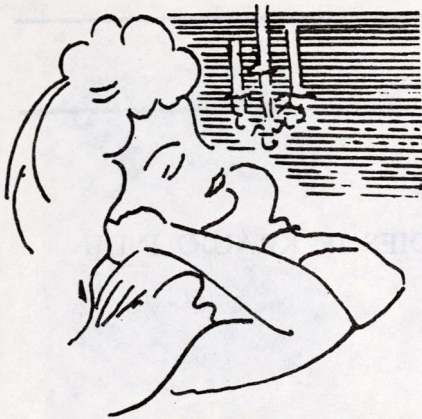
Venk vartoti per daug cukraus. Daug jo vartojant didėja pavojus gauti diabetus — cukraus ligą. Be to, daug vartojant cukraus organizmas jį verčia į riebalus, kaip triglicerinus, ir didina cholesterolio kiekį, kas ir veda prie arterijų užsikimšimo. Patartina vartoti vietoje balto cukraus rudą arba medų. Iš angliavandenių daugiau naudok krakmolinį maistą, kaip bulves, ryžius, duoną. Vietoje cukraus gerai papildyti vaisių cukrum — fruktoza, kurio gausu vaisiuose. Tad valgyk juos. Rūkymas yra surištas su širdies indų ligomis bei aukštu kraujo spaudimu ir didesniu cholesterolio kiekiu kraujyje. Cigarečių dūmuose nuodingiausi yra anglies viendeginis ir nikotinas.

O kaip su baltymais? Baltymai yra būtina reikalingi organizmo augimui ir senų ląstelių atstatymui. Žmogaus organizmas gali pakeisti angliavandenius į riebalus arba atvirkščiai; tačiau organizmas negali pasigaminti iš riebalų arba iš angliavandenių baltymų, nes baltymai turi azotą ir jį žmogus turi gauti iš baltyminio maisto. Angliavandeniai ir riebalai azoto neturi. Gryni baltymai nei cholesterolio, nei kitų riebalų neturi, o jų normalus vartojimas širdies ir kraujo indų ligų nesukelia. Kiaušinio baltymas neturi nei cholesterolio, nei kitų riebalų, tačiau

trynys turi apie 300 mg. cholesterolio. Taigi, valgydamas daug trynių, negalvok 100 metų sulaukti. Baltymus papildydamas žirniais, pupomis ar kitais ankštiniais cholesterolį mažinsi kraujyje. Gerai yra kūno baltymai papildyti liesu pienu, sūriu, liesa mėsa, žuvimi. Tad nors šiek tiek ir pakelsi kraujyje riebalų, bet nedaug. Bendrai yra labai gerai valgyti daugiau vaisių, žalių daržovių. Geras dalykas turėti sultims daryti mašiną, nes daržovių sulčių mišinys bus skaniau, naudingiau ir nereiks tiek prikimšt skrandžio. Žalių daržovių sultys ir vaisiai turi daug vitaminų ir mineralų, kurie labai reikalingi sveiko organizmo palaikymui. Vaisius valgant nemaišyti su daržovėmis — padaryti 30 min. tarpą. Vaisius purškia nuo kenkėjų. Tie chemikalai sunku nuplauti nuo vaisių, tai geriau valgyti juos nulupus. Vaisiai ir daržovės neturi riebalų ir nuo jų nenučiuksi. Česnakai ir šiek tiek svogūnai turi eterinių aliejų, kurie šiek tiek mažina cholesterolį kraujyje. Kai neini į balių ir nesiruoši su kuo nors susitikti, kai neini pas dantistą, valgyk ir juos.

Kraujo spaudimą didina druska, o tas didina širdies išsiplėtimą, arterijų sukietėjimą, kas priveda prie kraujo indų užsikimšimo, kaip širdies atakos ar smegenyse išsiliejimų. Todėl vartokite druskos kuo mažiau. Druskos žmogus gauna iš maisto, kaip pieno ir kitų produktų, ir todėl druskos beveik nereikia pridėti.

Judėjimas ir sportinė mankšta stiprina širdies raumenis ir didina jų pajėgumą. Judėjimas sunaudoja daugiau kalorijų, apsaugo nuo riebumo, palaiko geresnę nuotaką ir padeda viso kūno kraujo cirkuliacijai bei virškinimui. Be to, fizinis judėjimas turi reikšmės ir į širdies arterijų diametrą. Fizinis judėjimas bei sportas turi būti su saiku — palengva prie to priprasti ir nesportuoti tuojau pavalgius. Širdies ir kraujo indų sveikumui turi daug reikšmės ir

KAIP ELGTIS?

Įvairiose etiketo knygos, o dažnai ir su humoru, duodami įvairūs patarimai. Paskaičius jas atrodo, kad prabėgantieji metai keičia ne tik aplinką, bet ir žmogaus pažiūrą į maistą. Sako, jog dvidešimties metų jaunuoliui yra svarbesnis klausimas „kada valgysime?“, o ne kur, ką ir kaip. Į maistą jis žiūri, kaip į reikalingą priemonę jo brendimo procesui, arba patenkinimą alkui. Gi sulaukęs trisdešimties metų, jau domisi „ką valgysime?“ ir jam jau svarbu, kaip maistas pagamintas ir patiektas. Taipogi jis domisi, kad maistas būtų estetiškai patrauklus. Žengdami toliau į vyresnį amžių, jau jiems svarbu, ar tas maistas yra sveikas, o tuo pačiu nori, kad būtų patiektas patraukliai ir kreipia dėmesį į aplinką. Geroje valgykloje ar namuose yra pageidautina valgyti sėdint prie stalo.

Žmonės jau nuo senovės ieškojo būdų, kaip skaniai pagaminti maistą, kaip jį gražiau patiekti bei papuošti. Kitaip sakant, kaip mandriau pasireikšti kulinarijame mene. Valgis — tai kartu ir poilsis, teikiantis atokvėpą bei malonumą gyvenimo įtampoje. Tas turėtų būti ir mūsų kasdieniniame gyvenime, nors daugumas iš mūsų kasdien valgomę prabėgomis. Taipogi pasitenkiname greito aptarnavimo restoranais ar su išsinešimui maisto privilegijuotais. Todėl nestebėtina, kad jaunuoliams, subrendus ir patekus į aukštesnės klasės restoranus, nežinoma, kaip elgtis prie stalo ir net kuriuos įrankius naudoti. Tinkama elgsena prie stalo parodo žmogaus išsiauklėjimą. Žmogui nepatogu nežinant, ar naudoti peilį valgant žuvį, ar galima nugrauzti paukšties kauliukus ir ką daryti su slyvos kaulu? Toks atvejis žmogui gali priduoti tiek įtampos, kad tik nor kuo greičiau dingti nuo stalo nežiūrint, kaip maloniai ir gražiai būtų bevaishinamas. Čia patiekama keletas valgymo taisyklių:

Minkštai virti kiaušiniai patiekiami taurelėje, kuri savo ruožtu turi būti pastatyta lėkštutėje. Nedera kiaušinio viršūnės pjauti peiliu ar pramušti į stalo briauną: ji lengvai pramušama šaukšteliu, lukštai sudedmi į lėkštelę. Beje, patį viršų reikia nuimti labai atsargiai, kad trynys neišsiliėtų per lukšto kraštus. Kietai virti kiaušiniai nulupami, išilgai perpjaunami ir valgomi šakute. Plakta ir paleista kiaušininė valgoma šakute, jeigu ji kepta su kumpiu, naudojamas ir peilis.

Žuvies nedera pjaustyti paprastu peiliu, juo galima tik žuvies patiekalą prilaikyti.

Žuvies valgymui yra specialus įrankis — platus peilis. Marinuotos žuvys (silkės) yra valgomos paprastu peiliu ir šakute.

Mažos ašakėlės, per kurias dažnai būna tiek nemalonomų, taip pat atskiriamos žuvies valgymo įrankiais ir padedamos į greta stovinčią lėkštę arba ant savo lėkštės krašto. Jeigu kokia nors maža ašakėlė vis dėlto pakliūva į burną ją reikia atsargiai šakute nuimti, arba reikalui esant galima pagelbėti ir pirštais.

Kaip valgyti sriubą, kad kitas tavo maniero nepastebėtų ko nors peiktina? Nepiktas XVIII amžiaus posakis taip pataria: „Sriubos iš dubens nesrėbk: šiam reikalui yra šaukštas“. Šiandien jau niekam neateis į galvą gerti sriubą iš lėkštės, tačiau kai kas dar vis mano, kad jeigu sriuba paduodama puodeliuose, tai ją galima gerti kaip kavą. Puodelyje patiekta sriuba arba buljonas valgomi taip pat šaukštu, kuris laikomas dešinėje rankoje, tuo tarpu kaire prilaikoma puodelio ąsa. Tik jau gerokai praeusius likutį galima išgerti. Valgant iš lėkštės, ji pripilama iki vidinio krašto. Norint suvalgyti tai, kas ant dugno, lėkštę kaire ranka truputį paverčiama nuo savęs.

Kepsnys patiekiamas supjaustytas, arba supjaustomas vietoje. Mėsos patiekalai valgomi peiliu ir šakute, išskyrus kapotos mėsos patiekalus, kukulius ir kitus minkštus valgius, kuriems užtenka šakutės. Mėsos atsipjaunama po kąsnelį, o ne susmulkinama iškart visa. Jeigu mėsa su kaulu, ji pjaunama, prilaikant šakute, paskui kaulas nustumiamas ant lėkštės krašto. Rankomis galima valgyti tik mažų paukščių kepsnius. Į burną pakliuvusius smulkius kauliukus, kaip ir žuvų ašakas, nuo lūpų reikia nuimti šakute ir padėti ant lėkštės krašto. Smulkesnio paukščio šlaunelę galima nugrauzti, ją paėmus ranka, o, pavyzdžiui, žąsiena valgoma tik peiliu ir šakute.

Padažas pilamas ne ant bulvių, o ant

paveldėjimas. Vaikai turi į širdies ligas palinkimą, jeigu tėvai tai turėjo; tokiems vaikams patartina retkarčiais pasitarti su gydytojais dėl jų širdies būklės.

Širdies bei kraujotakos ligoms ir kraujospaudimui turi įtakos ir nervinis įtempimas, nesantaika namuose ir darbe. Širdis mėgsta daugiau juoką negu ašaras.

Į širdies bei kraujotakos ligas turi daug reikšmės ir normalus endokrininių liaukų veikimas, kaip adrenalino bei tyroidinės ir kt. liaukų. Endokrininės liaukomis vadiname tas, kurios sekrecija neturi išvedamųjų kanalų, tai yra savo sekreciją atiduoda tiesiog į kraują.

Kaip atrodo širdies ataka? Man dirbant Loyolos universiteto medicinos fakultete, profesorius demonstravo 4-to kurso medic. studentams dirbtinę širdies ataką su šuniu. Tai ir aš stebėjau. Šuo buvo narkotikais kietai užmigdytas. Įvestas dirbtinas alsavimas sujungiant trachėją su aparatu ir atidaryta krūtinės ląsta. Buvo ant didžiosios širdies arterijos, kuri maitina širdį, uždėta ligatūra, t.y. užrišta kietai. Per 1-2 min. širdis, negaudama deguonies, pradėjo apmirti — plėstis, t.y. širdies raumenų skaidulos skirtis. Šuo nuo didelio skausmo pradėjo judėti, nors ir didelį kiekį narkozės buvo gavęs. Per 2-4 min. šuns širdis pasidarė daugiau negu dvigubai didesnė ir jis nusibaigė. Be abejo, žmogui didžioji širdies arterija labai retai užsikimša. Dažniausiai mažesnės širdies arterijos užsikemša. Tokiu atveju skausmas ir pavojus yra ne toks didelis, o suteikus laiku žmogui medicininę pagalbą, turi daug vilties pasveikti.

mėsos ar iš mėsos darytų patiekalų. Taip daroma todėl, kad šie komponentai savo skoniu yra artimesni mėsai, kuri nuo to pasidaro gardesnė.

Ryžiai valgomi šakute, o sriuboje ir piene virti, taip pat manų košė — šaukštu.

Paštetus reikia valgyti šakute, tiesa, kartais galima pasitelkti pagalbą ir duonos ar bandelės gabalėlį.

Daržovės paprastai ne pjaustomos, o, jeigu reikia, susmulkinamos šakute.

Sunkiausia iš visų daržovių yra "gražiai" valgyti **šparagus**. Dabar, chromuotų valgyto įrankių amžiuje, jau nebus didelės nuodėmės, susmulkinus šparagą peiliu. Tačiau dar galima jį perlenkti šakute perpus ir, prilaikant peiliu, įsidėti burnon. Trečiasis būdas, anksčiau vienintelis teisingas: paimti šparagą dešinės rankos pirštais už storojo galo, įkišti į padažą ir — į burną. Šakute, kaip pagalbinė priemonė, prilaikomas plonasis šparago galas.

Dar didesnio miklumo reikia valgant **spagečius**. Nemokančiam šio kilnaus meno, net akys ant kaktos iššoka, pamačius, kaip tai daroma. Šaukštas galu įstatomas į spagečius, o prie jo vidinės pusės prispaudžiama šakutė, kuria spagečiai pasmeigiami. Tada šakutė greitai sukama, kad ant jos užkibtų kuo daugiau spagečių. Žinovai — netgi be šaukšto — su tuo susidoroja per kelias sekundes.

Mūsų makaronus šeiminkė paprastai sulaužo dar prieš dedama į puodą, bet išvirti kartais jie smulkinami šakute, o peilis tik gelbsti pasmeigiant.

Valgant **kukulius**, šalia šakutės peilis taip pat yra tik pagalbinė priemonė juos pasmeigti.

Kompotas su vaisių kauliukais patiekiamas dubenėliuose, kurie turi stovėti lėkštelėse, kad paskui būtų kur dėti kauliukus; tam tikslui galima pastatyti ir atskirą lėkštelę. Kauliukus reikia lūpomis įdėti į šaukštą, o ne išspjauti. Dubenėlis prilaikomas kaire ranka, tačiau jo pakelti, taip pat ir šiek tiek paversti, kaip kad valgant sriubą, nereikia.

Šviežių vaisių, kurie patiekiami kartu su vaisių peiliu arba keliais vaisių įrankiais, nederia imti ranka, nors tai ir būtų patogiau. Taip galima juos valgyti tik tada, kai šalia mūsų — visi savi. Didesnėje draugijoje obuoliai ir kriaušės valgoma, naudojantis peiliu ir šakute arba vien peiliu. Vaisiai dažniausiai nulupami, supjaustomi į keturias arba aštuonias dalis ir valgomi šakute po skiltele. Apelsinai lupami peiliu, mandarinai — tik ranka. Vynuogės val-

• Šeiminkinių kampelis

Veda L. MURAUSKIENĖ

Atsarginis pomidorų padažas

10 p. paruoštų pomidorų,
2 p. kapotų svogūnų,
½ p. piaustytų riekelėm morkų,
½ p. piaustytų salierų,
½ p. piaustyto žalio pipiro, buljono,
aliejaus, lauro lapelių, druskos, pipirų,
įvairių prieskonių.

Pomidorus užplikyti, nulupti odele, perpiauti pusiau ir išspausti sėklas. Į didesnę

gomos, nuskinant nuo kekės po uoga. Prisdengus burną ranka, kietą vynuogių žievę arba kitų vaisių sėkles reikia išmesti į lėkštelę.

Sviestas bendroje sviestinėje sudedamas mažų gabalėlių formoje, taip pat pridedama šakutė arba sviesto peilis įsidėjimui. Sviestą reikia įsidėti į savo lėkštę skirtą duonai (taip pat ir uogienę) ir tepant duoną naudoti savo peiliuką skirtą sviestui (maža lėkštelė skirta duonai ir peiliukas skirtas sviestui yra dedami kairėje pusėje prie pagrindinės lėkštės). Jei to nėra, tada naudoti esamą lėkštę ir peilį.

Duoną reikia atsilaužti (nepjauti) ranka kšnio didumo šmotelius, jei norima užtepti ir dėti į burną. Tepant visą duonos riekę — tepti lėkštėje, bet nelaikyti rankoje. Pateptą visą riekę reikia valgyti naudojant peilį ir šakutę.

keptuvę įpilti 3 š. aliejaus, sudėti sukapotą svogūną, morkas, salierus, žalią pipirą ir kepti ant lengvos ugnies apie 15 min. Į didesnę indą sudėti paruoštus pomidorus, įpilti apie 1-2 p. buljono, sudėti prieskonius, pakepintas daržoves ir virinti apie 30-40 minučių. Atšaldyti, supilti į blenderį ir porą sekundžių pasukti. Paruoštą padažą supilstyti į mažesnius stiklinius indelius ir užšaldyti. Daržovių sezono laikui tokį padažą galima paruošti gana pigiai ir pagal savo skonį. Tinka prie įvairių patiekalų.

Troškinti agurkai

2 agurkai,
1 š. sviesto
druskos.

Agurkus nulupti, supiaustyti išilgai ir išimti sėklas. Sudėti į troškinimo indą, uždėti sviesto, pabarstyti druska, uždengti ir ant labai lengvos ugnies troškinti apie 10 min. Žiūrėti, kad labai nesuminkštėtų.

Morkų ir pupelių mišrainė

½ sv. morkų,
½ sv. pupelių,
sviesto, druskos, pipirų.

Daržoves smulkiai supiaustyti, sudėti į indą, uždėti sviesto. prieskonių ir uždengus troškinti apie 3 minutes.

Avokado vinigretas

- 1/3 p. aliejaus,
2 prinokę avokadaï,
1 citrinos sunka,
3 št. vynu-acto,
1 št. Dijon garstyčių,
druskos, pipirų, petražolių ir įvairių prieskonių.

Visus priedus sukapoti, sumaišyti ir išplakti. Avokadą supjaustyti riekelėm ir užpilti padažą.

Troškinti salierai ir pomidorai

- 1 sv. pomidorų,
1 p. piaustytų salierų,
1 št. sviesto,
druskos, pipirų, prieskonių, kapoto svogūno.

Pamidorus nulupti, supiaustyti, sumaišyti su visais kitais priedais ir troškinti apie 15 min. Tinka su paskrudinta duona ir prie mėsų.

Salierų apkepas

- 4 p. piaustytų salierų,
2 dideli svogūnai (ispaniški),
4 št. sviesto,
1 štl. krakmolo, prieskonių,
2 p. buljono (arba 2 buljono kubelius praskiesti su 2 p. vandens).

Svogūnus supiaustyti riekelėm ir su salierais pakepinti svieste. Krakmolą praskiesti buljone, sumaišyti su salierais ir pavirinti apie 5 min. Sudėti prieskonius, supilti į kepimo indą ir kepti apie 40 min.

Varškės užkandis

- 1 sv. varškės,
1 dėžutė trintų ananasų,
1 pk. "lime" želatinos miltelių,
1 p. šilto vandens,
½ p. salotų užpilo (pagal skonį)
1 p. plakamos grietinės.

Želatinos miltelius ištirpdyti šiltame vandenyje ir sumaišyti su nusunkta ananasų sunka. Atvėsinti. Sudėti varškę, trintus ananasus, salotų užpilą ir išplaktą grietinę. Išmaišyti, sudėti į servavimo indą ir laikyti šaldytuve, kol gerai sustings.

Žalių pupelių užkandis

- 1 p. supiaustytų grybų,

A. Skarbaliūtė

Keramikiniai indai

- 2 št. sviesto arba aliejaus,
4 p. virtų, žalių pupelių,
rūgščios grietinės, druskos, pipirų.

Grybus pakepinti riebaluose, sudėti visus kitus priedus, išmaišyti ir gerai sušildyti.

Sumuštiniai

Sumuštiniai paruošti su tinkamu užtepimu yra naudingas ir maistingas užkandis. Tinkamiausia duona yra rupi (ruginė, kvietinė ir t.t.) ir paskrudinta.

1. Vieną puoduką varškės sumaišyti su (2 šaukšteliai kiekvieno): kapotais agurkais, kapotais ridikėliais, kapotais svogūnėliais ir laiškais, kapotais žaliais pipirais. Įdėti 2 šaukštus salotų užpilo. Gerai išmaišyti.
2. Vieną puoduką varškės sumaišyti su (3 šaukšteliai kiekvieno): svogūno laiškais, kapotais pomidorais. Įdėti du šaukštus majonezo. Gerai išmaišyti.
3. Vieną puoduką varškės sumaišyti su įvairiais vaisiais (½ puoduko kiekvieno): mėlynėmis, piaustytomis braškėmis, piaustytais obuoliais, piaustytais apelsinais, galima įdėti kapotų riešutų. Įmaišyti 3 šaukštus majonezo.

Graikiškos salotos

- 3 piaustyti pomidorai,
10 juodų alyvuogių,
1 kapotas ispaniškas svogūnas,
½ galvos salotos lapų,
½ p. "feta" sūrio,
¼ p. acto arba citrinos sunkos,
½ p. alyvuogių aliejaus,

įvairių prieskonių.

Padažą gerai suplakti ir užpilti ant paruoštų daržovių. Lengvai išmaišyti ir sudėti sūrį.

Graikiška kava

- 2/3 p. šalto vandens,
1 štl. cukraus,
2 št. kavos.

Vandenį užvirinti su cukrumi, nuimti nuo ugnies, įmaišyti kavą (smulkiai maltas pupeles), vis nuimant nuo ugnies, užvirinti 3 kartus.

Vištienos apkepas

- 5 p. gabalėliais piaustytos senos, baltos duonos,
1½ p. stambiai piaustytos virtos vištienos,
1 p. virtų brakolių,
1 p. tarkuoto sūrio (cheddar),
6 kiaušiniai,
3 p. pieno,
1 kapotas svogūnas,
½ štl. druskos,
1 štl. garstyčių miltelių,

Gilų kepimo indą patepti sviestu. Eilėmis dėti duoną, vištieną, brakolius ir sūrį. Pakartoti. Gerai išplakti kiaušinius su pienu, svogūnais, druska ir garstyčiomis. Šį mišinį užpilti ant paruoštos vištienos ir duonos sluoksnių. Kepti neuždengtą prie 350° apie 1½ val. Tinka su žaliomis salotomis. Vietoje vištienos ir brakolių, galima vartoti ir kitokią virtą mėsą ir daržoves.

• Madų ir grožio pasaulis

Veda I. KAIRIENĖ

RŪBŲ PIRKIMAS

Vieno dienraščio madų skyriaus vedėja rašo, kad jos draugė, po visos dienos apsipirkimo skundėsi nieko negalėjusi rasti tinkamo papildyti savo garderobui. Krautuvės esą pilnos visokių gėrybių ir labai sunku apsispręsti kaip tą apsipirkimą pradėti.

Toks apsisprendimo klausimas kamuoja daugelį moterų. Visa eilė naujų stilių, naujų priedų, naujų papuošalų sulaiko pirkėjas ir pirkiniai būna atidedami sekantiems metams ...

Daugelis, kad ir kaip šviežių ir įdomių stilių neverti rimtesnio dėmesio, nes jų naujumas susidėvės per vieną sezoną. Tokie naujumi tegali būti sekami moterų, kurios turi neišsemiamas sumas pinigų.

Netinkamiausiai išleisite pinigus, pirkdamos prastos medžiagos ir prasto kirpimo rūbus. Jie nei gerai atrodo nei ilgai tveria. Reikia rinktis kuo geriausią medžiagą. Šį sezoną madingos vyriškų eilučių medžiagos yra tikrai geras pirkinys.

Rinkitės paprasto klasiško, bet neišaukiančio stiliaus eilutes. Prie tokių paprastų eilučių dėvėkite šio sezono madingas moteriško stiliaus, puoštas mezginiais ir užsiuvimais, "viktorines" palaidines, madingus papuošalus ir atrodysit kaip paveikslai iš "Vogue".

Venkite ir ryškių spalvų. nuo jų greit akys pavargsta, jos sunkiau suderinamos su jūsų turimais rūbais.

Niekada nepirkite pagrindinių rūbų paskubomis. Apsigalvokite, apsvarstykite to rūbo tinkamumą jūsų kasdieniniame gyvenime.

Šiomet patartina pirkti pagrindinį apsiaustą. Apsiaustai šį sezoną siuvami platoki, su patogiom rankovėmis, tokie, po kuriais lengva dėvėti eilutes ir storesnius žieminius megztinius. Šių apsiaustų medžiaga — tweedas, vilnonė gelumbė — pačios praktiškiausios ir ilgai dėvimos. Pačios madingiausios spalvos — juoda, tamsiai mėlyna ir pilka.

Šiais metais taip pat labai madoje įvairios skraistės. Jos siuvamos trumpos, ilgos, triaukštės ir šalio pavidalo.

Šiais metais pirkite praktišką, klasišinę, vyriškos medžiagos eilutę. Eilučių pasirinkimas yra labai įvairus.

Pirkite taip pat ir eilutes ar švarkus, siūtus iš odos. Odos kainos smarkiai kyla. Odiniai rūbai praktiški ir beveik nesudėvimi.

Šį sezoną pasirodė šiek tiek ilgesni ir platesni vilnoniai sijonai. Suderinti su švelnių linijų mezhiniais papuoštom

palaidinėm, jie gali būti dėvimi ir vakare.

Pirkite bent vieną tokio romantiško stiliaus palaidinę. Jei šilkas jums per brangus, ieškokite geros rūšies plonos medvilnės arba į šilką panašios sintetinės medžiagos.

Visose batų krautuvėse šiomet gausu au-
linių batų. Tokio didelio spalvų, stiliaus ir odos pasirinkimo dar nėra ankščiau buvę. Jie dėvimi prie eilučių ir apsiaustų.

Labai madingi lakuotos odos batukai, rankinukai ir dirželiai. Lakuota oda yra labai praktiška ir beveik niekada neišeina iš mados.

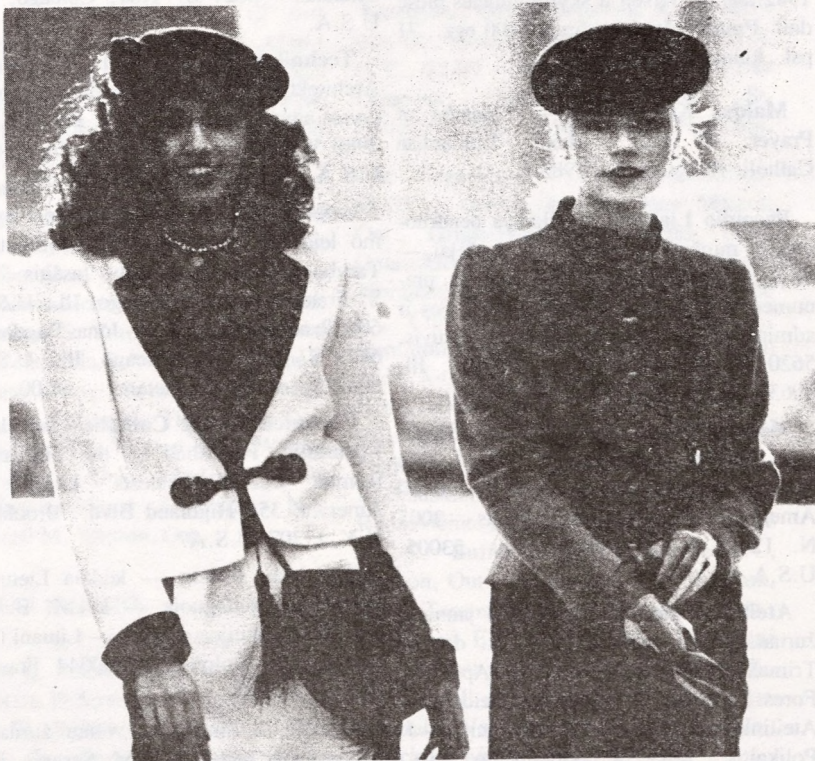
Perlai vėl madoje. Apsimoka įsigyti gražią perlų eilutę ir ją dėvėti visokioms progoms ir visais metų laikais.

Madoje ir sunkesnės raštuotos kojines prie sportinės aprangos. Jos stiprios ir šiltos žiemos laiku.

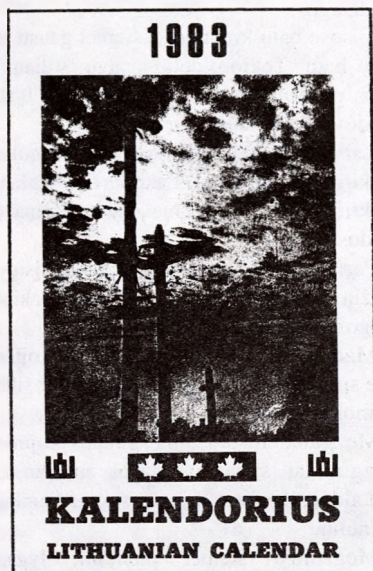
Mezhiniai madoje: mezhininės kojines, mezhininiai šaliai ir mažos mezhininės apikaklės, dėvimos prie tamsesnių žieminių suknelių.

Megztiniai šiomet plonesni, lygaus mezhimo, įvairiausių spalvų. Megztiniai visada praktiška pirkti, jie ilgai dėvimi ir beveik niekad neišeina iš mados.

Sezoniniai kostiumėliai

• Atsiųsta paminėti

1983 Kalendorius — Lithuanian Calendar; paruošė — **Stasys Prakapas**; išleido Toronto Prisikėlimo parapijos ekonominė sekcija; tiražas — 1000 egz., 190 psl.; įdomus iliustruotas leidinys.

Saulėleidis — **Pranas Naujokaitis**; eilėraščių rinkinys, išleido "Darbininkas" 1982 metais; viršelį ir skyrių vinjetes piešė dail. **Paulius Jurkus**; tiražas 400 egz., 71 psl., kaina — \$4.00

Maldos Kalendorius — Calendar of Prayer; 40 psl.; išleido Lithuanian Catholic Religious Aid 1983.

Pasaulio Lietuvis — leidinys bendruomenės minčiai ir gyvenimui; leidėjai — PLB; redaguoja redaktorių kolektyvas, prenumerata metams — \$10.00 redakcijos ir administracijos adresas: Pasaulio lietuvis, 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Ill., 60636, U.S.A. Tel. (312) 778-2200.

Moterų Dirva — L.R.K. Moterų Sąjungos leidinys; redaktorė — Mrs. Dale Murray; prenumerata metams — \$5.00 Amerikoje, kitur — \$6.00. Adresas — 3005 N. 124th St., Brookfield, Wis. 53005, U.S.A.

Ateitis — lietuvių katalikiško jaunimo žurnalas; vyr. redaktorius — k. dr. K. Trimakas, 850 Des Plaines Ave., Apt. 409, Forest Park, Ill., 60130, U.S.A.; leidėjai — Ateidininkų Federacija; administracija — J. Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave.,

Chicago, Ill. 60629, U.S.A.; prenumerata metams — \$9.00.

Laiškai Lietuviams — Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas; redaktorius J. Vaišnys, SJ; adresas — 2345 West 56th Street, Chicago, Ill. 60636, U.S.A.; prenumerata metams — \$8.00

Metmenys — periodinis kultūrinis leidinys; redaktorius — Vytautas Kavolis; administratorė — M. Paškevičienė — 3308 W. 62nd Pl., Chicago, Ill., U.S.A., 60629; keturių numerių prenumerata — \$10.00; leidžia AM&M Publication.

Lietuvių Dienos — mėnesinis lietuvių kultūros ir visuomenės gyvenimo žurnalas, lietuvių ir anglų kalbomis; redaguoja redakcinė kolegija; adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif., 90029, U.S.A.; prenumerata metams — \$15.00.

Tėvynės Sargas — politikos ir socialinių mokslų žurnalas; redaktorius — Petras Maldeikis; red. adresas: 117 Sunset Drive, Hot Springs, Arkansas, U.S.A., 71901; vieno numerio kaina — \$4.00; administracija: A. Balčytis, 6819 S. Washtenaw Ave., Chicago, Ill., U.S.A., 60629.

Lituanus — Lithuanian quarterly — kultūros mokslo žurnalas anglų kalba; redaguoja A. Klimas, T. Remeikis, B. Vaškelis; prenumerata metams \$10.00; adresas: Lituanus - 6621 S. Troy, Chicago, Ill., U.S.A.

Technikos Žodis — A.L. Inžinierių ir Architektų S-gos leidinys; redaguoja kolektyvas; administratorius — A. Brazdžiūnas; 7980 W. 127 St. Palos Park, Ill. 60464, U.S.A.; prenumerata metams \$6.00.

Švietimo Gairės — Lietuviškojo ugdymo leidinys. Leidėjai JAV LB Švietimo Taryba; redaktorius — Jonas Jasaitis, 7217 S. Francisco Ave., Chicago, Ill., U.S.A. 60629; administratorius — Jonas Bagdonas, 6449 S. Troy St., Chicago, Ill., U.S.A. 60629; prenumerata metams — \$4.00.

Chronicle of the Catholic Church in Lithuania; Published by the Lithuanian Roman Catholic Priests' League of America; 351 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207, U.S.A.

Seleziečių Balsas — leidžia Lietuviai Seleziečiai; redaguoja — k. M. Burba, S.D.B.; redakcijos adresas — Lituani Don Bosco, Via Colonna 2, 00044 Frascati (Roma) — Italia.

Eglutė — iliustruotas vaikų žurnalas; redaguoja ir leidžia N.P.M. Seserys, Put-

name; išleina kas mėnesį, metinė prenumerata \$7.00; adresas: Eglutė — Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn., U.S.A., 06260.

Skautų Aidas — Lietuvių Skautų S-gos leidinys jaunimui, redaktorius — A. Saulaitis, S.J.; adresas — 2345 Wets 56 Street, Chicago, Ill., U.S.A. 60636; administratorė — M. Jonikienė; adresas — 6346 So. Washtenaw Ave., Chicago, Ill., U.S.A. 60629; prenumerata metams — \$5.00.

Krivulė — leidžia Vakarų Europos Lietuvių Sielovada; redaguoja — k. P. Celiešius; adresas — Kirchenstr. 5, 8939 Bad Woerishofen, W. Germany.

Saltinis — tikibinės ir tautinės minties žurnalas; leidžia — Šv. Kazimiero Sąjunga ir Tėvai marjonai; redaguoja k. S. Matulis, MIC. Metinė prenumerata — \$6.00, adresas: 16 Hound Rd., West Bridgeford, Nottingham NG2 6AH, England.

Šv. Pranciškus Varpelis — mėnesinis religinio - patriotinio turinio laikraštis; leidžia T.T. Pranciškonai; redaktorius — T.V. Gidžiūnas, O.F.M.; metinė prenumerata — \$5.00 adresas: Franciscan Fathers, Kennebunkport, Me. 04046, U.S.A.

GARBĖS PRENUMERATOS:

Adomaitienė M. La Salle, Que., Ališauskienė K., Toronto, Ont., Alytienė G., Lyneham, Australia, Arštikaitienė A., Stoney Creek, Ont., Arštikaitienė M., N. Riverside, Ill., (2 m.), Astrienė U., Grand Rapids, Mich., Augaitienė Z. Delhi, Ont., Augienė V., Providence, R.I., Azubalienė O. Toronto, Ont., Bagdonienė H. Chicago, Ill., Bakaitienė O., Toronto, Ont., (2 m.), Bankaitienė A. Fairview Park, Ohio, Barakauskienė P. Toronto, Ont., Barkauskienė A. McHenry, Ill., Bartkuvienė K., Hamilton, Ont., Bilevičienė E., Hamilton, Ont. (2 m.), Blinstrubienė E. Chicago, Ill., Blynienė E. Santa Monica, Calif., (2 m.), Bražienė D. Mississauga, Ont., Brazlauskienė J. London, Ont., Briedienė J., W. Bloomfield, Mich., Čaplinskienė O., Darien, Ill., Čerškienė O., Chicago, Ill., Cibienė E. Great Neck, N.Y., Ciparienė T. Rodney, Ont., Čipkienė S. Willowick, Ohio, Dailidienė V. Mississauga, Ont. (2 m.), Deveikienė O., Los Angeles, Calif., Długauskienė V. N. Britain, Conn., Dolles N. Lauigen, Vokietija, Dovidaitienė O., Lake Worth Fla., Dovidaitienė O., Los Angeles, Calif., Dulskienė A. Cocoa

Beach, Fla., Dunderienė V., Islington, Ont. (2 m.), Eidukonienė A. Tucson, Ariz., Elbe M. Great Neck, N.Y., Galeckienė E. Eden, Ont. (2 m.), Garbauskienė A., Old Bethpage, N.Y., Garbauskienė K., Great Neck, N.Y., Garkūnienė M., Dundas, Ont., Gaškienė E., Chicago, Ill., Gečienė M. Toronto, Ont., Girdzijauskienė S. Toronto, Ont., Girmiuvienė B., Allen Park, Mich. (2 m.), Gližerienė S. Chicago, Ill., Grebliūnienė M., Colorado Springs, Colo., Grudziński E., Richmond Hill, N.Y., Grušienė E. St. Petersburg, Fla., Gurenienė M., Hayward, Wisc., Hoffman L. Chicago, Ill. (2 m.), Ignatavičienė J., Toronto, Ont., Ivanauskienė A. Toronto, Ont., Jakutienė P., Dorchester, Mass., Jankaitienė A. Toronto, Ont., Janušonienė J. Dousman, Wisc., Jasevičienė E., Hamilton, Ont., Jaugelienė J., Montreal, Que. (2 m.), Jelionienė S. Darien, Ill., Jonaitienė J. Stayner, Ont. (2 m.), Juknevičienė A., Brockton, Mass., Juodenienė B., Cleveland, Ohio, Juodišienė O. Toronto, Ont., Jurkėnienė E., Worcester, Mass., Juškienė G., St. Petersburg, Fla., Kalasauskienė K., Winnipeg, Man., Kaliukevičienė I., Port Severn, Ont., Kapteinienė P., Chicago Ridge, Ill., Kuraitienė V. Union Pier, Mich., Karaliūnienė O., St. Catharines, Ont., Karkienė M. Islington, Ont., Kazlauskienė M. Hamilton, Ont., (2 m.), Kazlauskienė G. Waterbury, Conn., Kerelienė M. Chicago, Ill., Kindurienė O., Gulfport, Fla., Kybartienė E. Hamilton, Ont., Klupšienė A. Toronto, Ont., Knezėnienė A., Bristol, Conn., Krasauskienė E. S. Pasadena, Fla., Kriaučiūnienė L., Cleveland, Ohio, Krikščiūnienė E., Willowdale, Ont. (2 m.), Kronienė E. Dundas, Ont. (3 m.), Kunnapuu L. Willowdale, Ont., (2 m.), Lapienė G. Don Mills Ont., Lapkienė J., Chicago, Ill., Latauskienė B. Hamilton, Ont., Laukienė L. Chicago, Ill. (2 m.), Laurent A. Lemont, Ill., Liaugaudienė E. Parsippany, N.Y. (2 m.), Lingienė M., Perth, Australia (2 m.), Lukienė A. Toronto, Ont., (2 m.), Mačernienė R. Chicago, Ill., Macevičienė M. Chicago, Ill., Majauskienė E., Chicago, Ill., Makauskienė S., Somerset, N.J., Malaske A. Winnipeg, Man., Manglicienė D. Toronto, Ont., Matulionienė J., Sturgis, Mich., Meškauskienė S. Toronto, Ont., Mickevičienė M. Vienna, Ont., Mikšytė O., Hamilton, Ont., Mikulienė U. Westchester, Ill., Mockienė L. Rodney, Ont., Motiejūnienė O., Los Angeles, Calif., Naikauskienė D. Windsor, Ont. (2 m.), Narkevičienė D. Arlington, Mass., Nausėdienė J. Chicago, Ill., Norušienė P., St. Catharines, Ont., Okunienė I., Flushing, N.Y. (2 m.), Kun. B. Pacevičius, Toronto, Ont., Paketūrienė J. West Lodge, Ont., (2 m.), Parštienė B. Hamilton, Ont., Pažerūnienė Č. Islington, Ont., Pelda V. Chicago, Ill., Petrašiūnienė O., London, Ont., Petrušaitienė B. Waterloo, Ont., Kun. P. Ragaziński, Central, N.M., Rajeckienė S. Waterland, Conn., Rakauskienė J. Toronto, Ont., Rakštienė S. Fruitland, Ont., Raugienė M. Delran, N.J., Rudaitienė D. Chicago, Ill., Rugenienė E., Tillsonburg, Ont., Šarūnienė J. Toronto, Ont., Šeidienė O., Montrose, N.Y., Senkuvienė E., Toronto, Ont., Senkuvienė A., Stillwater, Mich., Serepinas T. Chicago, Ill., Šidlauskaitė A. Carp, Ont., Šiliauskienė M. Lachine, Que., Šimanskienė L. Cicero, Ill., Simonaitienė T. Toronto, Ont., Šiugždinienė A. Edmonton, Alta., Skeivelienė P., St. Catharines, Ont., Skobeikienė S. Richmond Hill, N.Y., Skučienė M. Toronto, Ont., Slaby G. Powers Lake, Wisc., Šmigelskienė A., Toronto, Ont., Smirnov G. Swartz Creek, Mich., Špakauskienė S. Hartford, Conn., Stankaitienė M., Rockford, Ill., (2 m.), Stankūnienė M. Chicago, Ill., Stasiulienė I. Islington, Ont., Stasiūnienė A. St. Petersburg, Fla., Staškevičienė O., Port Colburn, Ont., Staugaitienė Z. St. Catharines, Ont. (2 m.), Stephan V., Portland, Ore. (2 m.), Stančikienė Z. Wasaga Beach, Ont., (2 m.), Stirbienė P. N. Britain, Conn., Strimaitienė W. Etobicoke, Ont., Šulaitienė O. Cicero, Ill. (2 m.), Sušinskienė P., Cleveland, Ohio, Švėgzdienė E. Toronto, Ont., Tamulionienė B. Toronto, Ont., Tarvydienė M. Hamilton, Ont., Tėvai Jezuitai, Montreal, Timmerman T. Winnipeg, Man. (2 m.), Ulozienė S. Islington, Ont., Vainauskienė Z. Hamilton, Ont., Vaitiekūnienė S. Toronto, Ont., De. Valenta J., Venezuela S.A., Venckevičienė F. Burlington, Ont., (2 m.), Vilutienė E. Chicago, Ill., Vitienė L. Tillsonburg, Ont., (2 m.), Vitkienė A. Weston, Ont., Windsor Public Library, Ont., Zander S. Delhi, Ont., Žebertavičienė S. Parlin, N.J., Zubrickienė M. Weston, Ont.

ŽURNALUI AUKOJO:
\$100.00 — K.L.K. Kankinių parapijos Moterų Dr-ja, Mississauga, Ont., \$50.00 — Liet. Moterų Federacijos Čikagos Skyrius, Chicago, Ill., Rakštienė S. Fruitland, Ont., \$25.00 — Jonušienė E., Omaha, Nebr., Kasakaitienė B.L.B., Chicago, Ill., \$20.00 — Gabriūnienė K., Bogota, Colombia, Jankutė E., Toronto, Ont., Kirkpatrick G., Kentville, N.S., Laurent A., Lemont, Ill., Macevičienė M., Chicago, Ill., \$15.00 — Čaplinskienė O., Darien, Ill., Dolles N., Lauingen, Vokietija, \$12.00 — Budrionienė A., Crete, Ill., \$10.00 — Butkienė J., London, Ont., Girmiuvienė B., Allen Park, Mich., Kun. P. Ragaziński, Central, N.M., Senkuvienė E., Toronto, Ont., Skučienė M., Toronto, Ont., Sungailienė A., Toronto, Ont., \$8.00 — Genčiuvienė M., Mount Brydges, Ont., Nelsienė E., Fullerton, Calif., \$5.00 — Adomaitienė M., La Salle, Que., Bagdonienė H., Chicago, Ill., Barienė R., Bridge Port, Conn., Čeceta V., New York, N.Y., Gečienė M., Toronto, Ont., Girdzijauskienė S., Toronto, Ont., Jankaitienė A., Toronto, Ont., Juodišienė O., Toronto, Ont., Kalendrienė V., Toronto, Ont., Kaliukevičienė I., Port Severn, Ont., Krasauskienė E.S., Pasadena, Fla., Krivickienė G., Glendale, Md., Matulionienė J., Sturgis, Mich., Paukštienė J., Chicago, Ill., Petrušaitienė B., Waterloo, Ont., Rakauskienė J., Toronto, Ont., Stankūnienė M., Chicago Ill., Strimaitienė W., Etobicoke, Ont., Švėgzdienė E., Toronto, Ont., Tarvydienė M., Hamilton, Ont., Vaitiekūnienė S., Toronto, Ont., \$4.00 — Dailydienė E., Toronto, Ont., \$3.00 — Budzinauskienė A., Waterbury, Conn., Šlitterienė K., Waukegan, Ill., Vasikauskienė S., Richmond Hill, N.Y., \$2.00 — Dainienė J., Dollard Des Ormeaux, Que., Dainora A., St. Catharines, Ont., Deksnienė A., Hamilton, Ont., Gegeckienė N., Zuerich, Šveicarija, \$2.00 — Greičiūnienė B., New Market, Ont., Griškevienė E., Toronto, Ont., Gutauskienė E., Caracas, Venezuela, Jurėnienė L., Toronto, Ont., Laucevičienė E., Chicago, Ill., Meškauskienė L., Hamilton, Ont., Mikeliūnienė E., Athol Park, Australia, Musteikienė A., Buffalo, N.Y., Ozebergaitė L., Toronto, Ont., Paovienė V., Grand Rapids, Mich., Petuškienė E., Southington, Conn., Račkauskienė E., Dorchester, Mass., Radzevičiūtė E., Chicago, Ill., Rimkūnienė I., N. Buffalo, Mich., Šulcienė A., Weston, Ont., Sušinskienė R., Villa Park, Ill., Tomosienė S., Toronto, Ont., Underienė E., Toronto, Ont., Vanagienė K., Vancouver, B.C., Vasiliauskienė E., Chicago, Ill., Vasiliauskienė T., Rostrevor, Australia, Vazalinskienė I., La Salle, Que., Venckuvienė O., Arlington, Mass.